

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 9.—, inozemstvo
Din 64.—. — Poštno-čkovni
račun 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Cena inseratom; cela
stran Din 2000.—, pol stra-
ni Din 1000.—, četrt strani
Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—,
1/16 str. Din 125.—, Mali opla-
si vsaka beseda Din 1.20.

Luč iz Betlehema.

»Ljudstvo, ki je po temi hodilo, je zagledalo ve-
liko luč«: s temi besedami je prerok Izaija napove-
dal bodočega Mesija kot nosilca duševne luči. Ko je
Zveličar sveta bil rojen v Betlehemu, je nebeški
angel prišel pastirjem v okolici oznaniti ta vesel
dogodek. Pri tej priliki »jih obsije«, kakor pripo-
veduje evangelist Luka, »božja svetloba, in silno se
prestrašijo.« Ta božja svetloba, ki so se je pastirji
prestrašili, pa jim bo po angelovem pojasnilu v
»veliko veselje«, je naznanjala tisto »veliko luč«, ki
je s Sinom božjim prišla na svet za vsa ljudstva,
ki so po temi hodila.

Kristusove vera je vera luči. Gospod sam je
izpovedal: »Jaz sem luč sveta; kdor hodi za me-
no, ne hodi po temi, ampak bo imel luč življenja.«
Ta luč je prava duševna in življenjska sila, in ko-
gar ta sila prešinja, je sin luči in dneva po Pav-
lovi besedi Tesaloničanom: »Vsi vi ste otroci luči
in otroci dneva, nismo otroci noči in no teme.«
Tukaj je vir prave in popolne prosvete in izob-
razbe. Prosveta, ki izhaja iz ljudi in njihovega du-
ha, je podobna mali svetilki po noči, ki razsvet-
ljuje majhen okoliš. Prosveta, ki izvira iz Zveli-
čarja in njegove vere, pa je silna solnca, ki raz-
svetljuje vse do daljnega obzorja.

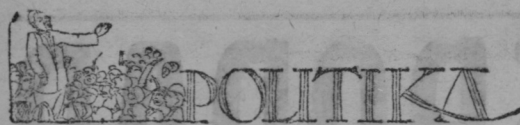
Čestokrat se dogaja, da ljudje, ki so nasprotniki
krščanskega svetovnega nazora, obkladajo tiste, ki
so krščansko-verskega mišljenja, s primki: mra-
njaki, nazadnjaki itd. Sami pa smatrajo sebe za
prosvetljene in naprednjake. Ti ljudje ravnaajo ta-
ko, kakor je ravnala sužnja Harpaste v hiši rim-
skega poganskega modrijana Seneka, ki je bil učil-
telj trinoškega cesarja Nerona. Harpasta je nam-
reč zadela nesreča, da je osiepela. Ko je izgubila
luč oči, je venomer jadikovala in tarnala, da je v
hiši povsod tema. Tako tudi nasprotniki vere, ki
so izgubili luč vere ter so slepi na duhu, doživijo
teme verne kristjane in katoliško Cerkev.

Človek, ki ne more dati odgovora na najva-
žnejša vprašanja življenja, je neveden, neizobražen
in duševno slep. Na najvažnejša vprašanja: Odkod

je svet? Čemu si na svetu? Kaj bo s teboj po smr-
ti? — na ta vprašanja more dati točen in določen
odgovor samo naša vera. Stari paganski Grki so
pripovedovali o Sfingi, ki je čakala ob široki cesti.
Bila je to prav lepo človeško bitje z obrazom in
prsi človeka, a s telesom leva. Kdor je prišel mi-
mo po široki cesti, njemu je stavila vprašanje ter
zahtevala odgovor. Če je potnik dal zadovoljiv od-
govor, je mogel nadaljevati svojo pot. Če pa ni
znal odgovoriti, ga je treščila v prepad. Takšna
Sfinga je človeško življenje. Vprašanja: Odkod in
kaj je človek? Kakšen je namen njegovega življe-
nja? — ta vprašanja zahtevajo jasen odgovor. Kdor
si je v luči Kristusove vere dal na to pravičen od-
govor, more mirno nadaljevati življenjsko pot, ker
bo prišel do pravega življenjskega cilja. Kdor pa
zapira svojega duha pred to lučjo, ta hodi v temi
ter bo treščil v prepad.

Ne zapirajmo torej svojih duševnih oči pred
svetlobo, ki je zasinila v Betlehemu ter žari in sijo
v katoliški Cerkvi! O znanem angleškem učenjaku
Darwinu, ki se po njem zaznamenuje Darwinov
nauk — nauk o tem, da človek izhaja iz opice, se
pripoveduje, da ga je nekoč nekoč vprašal: »Gos-
pod Darwin, kaj vi sodite o Kristusu?« Darwin je
dal ta značilen odgovor: »Štirideset let se pečam
s preučevanjem glist in črvov. Nisem imel časa pre-
mišljati o Kristusu.« Da, takšni so premnogi lju-
dje! Na vse mislijo: na denar, delo, premoženje,
čast, hvalo, obisko, zakavo, uživanje. Da bi pa mis-
lili na to, kar je najvažnejše: na dušo, na Zveličar-
ja, za to nimajo časa. To so ljudje, ki hodijo po
temi, pa ne bodo ugledali od preroka Izaije napo-
vedane velike luči, ker zapirajo pred njo svoje oči.

Odprimo luči, ki sije iz Betlehema, svojega du-
ha in svoje srce! Blagor tistemu, ki v njeni svet-
lobi hodi skozi življenje. Blagor mladini, ki si v
njenih svetlih in toplih žarkih izobrazuje duha,
ogreva srce in oplemenituje voljo. Blagor narodu,
čigar prosveta in izobrazba je prošinja z njeno
svetlobo!

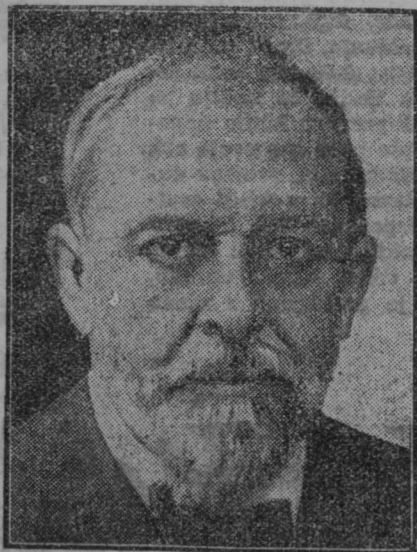
V NAŠI DRŽAVI.

Samski davek. Nj. Vel. kralj je podpisal na predlog finančnega ministra zakon, ki velja za mesta in večja selišča, s katerim se uvaja davek na samce od 30. do 60. leta. Samci od 30. do 35. leta plačajo 50% doklade na zemljarijo, dohodnino ali na plačo, samci od 35. do 40. leta 40%, od 40. do 60. leta 10%. Davek se plača od nagrad, dalje ga plačajo rentniki, ločenci, razvedenci in vdovci brez otrok. Davka se oproščajo tuji podaniki, vojaki in duhovniki.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Gospodarsko ozdravljenje Italije. — Mussolini sam je poskusil v zadnjem času, da bi ozdravil vsaj nekoliko neznosne gospodarske razmere, ki tlačijo fašistično Italijo. Potem ko je znižal plače državnim nameščencem ter povzročil skržitev delavskih mezd in plač zasebnih uslužbencev, je dal s tem znamenje, naj gredo tudi trgovci s cenami navzdol. Kljub dejstvu, da se vršijo že dober mesec vsi mogoči pritiski na trgovce, se držijo ti prejšnjih cen. Pritisk od zgoraj na znižanje cen ni dosegel ničesar, ker so vzroki italijanske gospodarske krize: ogromni izdatki za vojsko, milico ter policijo, visoke davčnine in nenaravna utrditev lire. K vsemu temu še pride korupcija na najvišjih mestih v vrstah fašistov. Številne aretacije izobraženstva se v Italiji nadaljujejo in so zaprli celo maršala Caviglijo, katerega so slavili takoj po vojni kot italijanskega glavnega — »zmagovalca«.

Neva francoska vlada, katero je sestavil senator Steeg, katerega vidimo na spodnji sliki, je po poročilih resnih francoskih listov zveza vseh svobodomiselnih strank. Steegova vlada bi rada izročila državo svobodomiselstvu in razkrojila dosedanje parlamentarno večino. Francoski časopisi še posebno pripominjajo, da je na Francoskem — vlada brez komunistov in socijalistov nemogoča.

Steeg, novi francoski ministrski predsednik.

DOBRO manufakturno **BLAGO**
kupite po najnižjih cenah pri
M. E. ŠEPEC
Maribor Grajski trg 2 1322

Položaj na Španskem. Zadnjič smo poročali, da se je uurla v severni Španiji posadka z republikanskim geslom. Ustajo je vlada zatrla in puntarske oficirje pustila postreliti. Ta upor pa ni bil krajevnega značaja. Koj za tem so se pojavila med raznimi španskimi mesti letala, ki so sipala letake s pozivi na revolucijo ter splošno stavko. Od kralja in ministrskega predsednika Berenguerja je odpadlo zelo veliko višjih častnikov. Vlada ni več gotova, če ima za seboj večino armade. Tudi več enot španske vojne mornarice je prestopilo k revolucionarjem. Izmed 50 provinc Španije ni v 27 še nobene stavke med delavstvom. V severni Španiji vlada povsod splošna stavka, po drugod je sledila le polovica delavstva po zivu k stavki. Če tudi bi se ponorečili dalekosežni prevratni načrti republikancev, vendar kaže obseg gibanja, da je položaj zelo resen.

V sovjetski Rusiji se je pripetilo v zadnjem času veliko število eksplozij, o katerih splošno menijo, da jih povzročajo protirevolucionarne organizacije. — Predsednik Zveze ljudskih komisarjev Rikov bo v kratkem odstopil iz — zdravstvenih ozirov, ker ima dovolj moči, da bi mogel razčistiti zamotani položaj in izvesti veliki gospodarski program.

NOVICE

Božično prilego odrežite od »Naših slik« in jo zložite po številkah, ki so na vsaki strani spodaj.

Vesele in srečne božične praznike želim fantom vojakom, finančnim stražnikom in orožnikom v južnih delih naše države — uredništvo in uprava »Slovenskega Gospodarja«.

Kap ga je zadela v trgovini. Dne 16. t. m. se je mudil v Mariboru v Martinčevi trgovini branjevec Sernee iz Stundencev. Nenadoma mu je postalo slabo in je prosil za stol. Ko je sedel, ga je zadela kap, da je bil pri priči mrtev.

Huda nesreča. Dne 15. t. m. se je pripetila na železniški postaji v Slovenski Bistrici težka nesreča. Beograjski brzovlak, ki se v Slov. Bistrici ne ustavi, je odrezal 16letni Gabrijeli Špatov obe nogi in je bila pripeljana v marib. bolnico v brezupnem stanju. Najbrž je dekle, ki ni znalo, da brzovlaki v Slov. Bistrici ne stojijo, v nepremišljenosti skočilo iz vlaka in prišlo pod kolesa.

Rodbinska žaloigra. Pri Jusovih v Dolenji vasi v ptujskem okraju je prihajal 64letni kočar Janez Jus večkrat pijan domov. Moževa pijanost je bila pogostokrat vzrok ostrih preprirov med obema zakoncema. Te dni se je vrnil mož iz gozda s košem listja, podal se je na podstrežje in je tamkaj zanetil

slamnatostreho z gorečim listjem. Hiša je popolnoma pogorela in z njo tudi obleka ter živila. Požigalec je bil pijan in ni pustil gasiti. Ženo je že držal za roke in jo hotel pognati v ogenj. Slednjič se je pognal sam v plamene in so ga oteli gasilci vsega opečenega iz pogorišča. Ko se je zavedel, kaj da je storil, je zbežal v gozd, kjer je dolgo taval in je pozneje izpovedal, da je izvršil požig v popolni pijanosti.

Promocija. V soboto dne 13. decembra je promoviral za doktorja vsega zdravilstva na univerzi v Inomostu žički rojak gospod Vladimir Berglez, sin ravnatelja Hotelske družbe gospoda S. Bergleza v Celju. Mladi doktor je pričel svoje vseučiliške študije na univerzi v Ljubljani, jih nadaljeval nato na Dunaju in sedaj skončal v Inomostu. Gospodu Vladkotu, ki ga poznamo kot navdušenega muzika ter pridnega prosvetnega delavca, iskreno čestitamo k doktorski časti!

Pariški »gospod« gre v pokoj. Anatole Deibler, krvnik Francije, katerega splošno imenujejo »gospoda iz Pariza« je storil vse, da bi dosegel zvišanje svoje plače. Ker ni uspel, je vložil prošnjo za upokojitev. Sedaj se bori kakor lev, da bi izvojeval čim višjo pokojnino. Naslednika so mu že imenovali. Gospod iz Pariza je imel na leto 55.000 Din. S svojimi grožnjami o ostavki je bil toliko nepreviden, da so prišle v časopise in se je javilo za krvniško mesto vse polno kandidatov iz vseh slojev. Med prosilci so bili trije inženjerji, en advokat, nadzornik vodovodnih naprav, en bokser in en mutasti brivec. V dobi krvave francoske revolucije je prejemal gospod iz Pariza za vsako odsekanje glave s pomočjo giljotine: 15 srebrnikov ter 1 svinjsko glavo. Na morišču si je lahko uredil sedeže za gledalce, od katerih je pobiral po svoji dragi volji vstopnino. V letih francoske revolucije je imel vsak okraj v Parizu svojega rabelskega gospoda in jih je bilo v celem Parizu 86.

Najbogatejši samec na svetu. Najbogatejši samec na svetu in tretji najbogatejši mož je 50letni švedski kralj uzigalic Ivar Kreuger.

Kako se izneblja diktator Rusije Stalin svojih najožjih prijateljev? V zadnjem času je pričel diktator Stalin obupen boj proti svoječasnim najožjim prijateljem kakor so bili: Rykov, Bucharin in general Blücher. V očigled temu boju so objavili ruski begunci na Francoskem slučaj kako se je iznebil Stalin Frunseja, ki je veljal za vsemočnega diktatorjevega prijatelja. Ta Frunse je bil imenovan za vojaškega komisarja leta 1926, ko je bil Trotzky na vrhuncu krize s Stalinom. Frunse je prejel nalog, naj preustroji rdečo armado. Frunse je bil ena najbolj zagonetnih prikazni med možmi sedajne Rusije in je veljal za najbolj zanesljivega Stalinovega prijatelja. Pozneje so govorili o njem, da je nameraval državni prevrat, ki bi naj bil strmoglavil Stalina. Vendar je bil Frunse toliko oprezen, da mu ni mogel nikdo dokazati prevratnih nakan. Posrečilo se je njemu, da je odstranil iz armade vse vrhovne komuniste in jih je nadome-

štil s kmečkimi sinovi tako previdno, da niso o tem v Moskvi prav ničesar opazili. Česar ni videl rikdo, je pogruntal Stalin. Takoj je sklenil, da se mora znebiti Frunseja. Ker je znal, da boleha Frunse na želodcu, ga je povabil k sebi in ga je rotil v imenu rdeče armade, ljudstva in proletarijata, naj si ohrani življenje, naj se pozdravi in podvrže operaciji. V skrbi za prijateljevo zdravje mu je ponudil lastnega kirurga in zdravnika. Frunse je nekaj časa okleval, pa se je le pustil pregovoriti in je umrl kmalu za tem pod operacijskim nožem Stalinovega kirurga. V zdravniškem zapisniku je stala beležka, da Frunsejevo srce ni preneslo narkoze.

Zvon vseh mrtvih. V mestu Roveretu na Tridentinskem v Italiji je vojni muzej. V stolpu tega muzeja je obešen — »zvon vseh mrtvih«. To je velik zvon, vlit iz topov vseh narodov. Letos za vernih duš dan se je ta zvon zamajal v linah in njegovo donenje so z radjem prenesli po vsem svetu. Vsi narodi so lahko čuli mrtvaško pesem, ki jo poje bron topov o veličastni smrti, ki sovražnike od včeraj v mrtvaškem objemu pobrati...

Samomor zaradi slabe pisave. Pred nekaj časom se je umorilo v Sevilli v Španiji 21letno dekle, ker se ni moglo naučiti lepo pisati. Vedela je namreč, da drži njen ženin, ki študira v Parizu, silno mnogo na lepo pisavo. V svojem poslovnem pismu pravi, da se za veda, da je nikdar ne bo imel dovolj rad zaradi njene grde pisave.

Dijamant, ki tehta 1 kg. Iz Wilne poročajo, da so pridržali na poljski obmejni carinarnici Stolpce Angleža, ki ki je došel iz Moskve. Pri njem so našli dijamant v teži 1 kg. Ker se je izkazal kot pravomočni posestnik dragocenosti, je plačal carino 200.000 poljskih zlotov in je nadaljeval svoje potovanje v spremstvu dveh carinikov na nemško ozemlje in je dosegel že srečno Angleško, kamor je bil namenjen.

Iznajdba za ustavljanje avtomobilov. Nemci so prejšnji mesec zopet nekaj pomembnega iznašli. Ko je par avtomobilov privozilo iz Češke na Saško (obmejna nemška pokrajina), so se vsa vozila na mah ustavila. Šoferji so iskali in iskali, a so našli vse motorje v redu. Nevidna sila jih ni pustila v pogon. Tedaj je prikolesal nemški žandar, ki se je pri šoferji opravičil ter povedal, da gre za novo iznajdbo. To so posebni magnetični žarki, ki kar na daljavo ustavijo bodisi v zraku ali na zemlji vsako vozilo, ki uporablja elektromagnetske stroje. Ko je orožnik dokončal s pojasnilom, so že motorji zopet brneli.

Največja stanovanjska hiša. Največja stanovanjska hiša na celem svetu je bila slovesno oddana stanovalcem te dni na Dunaju od tamošnjega župana, socialnega demokrata Seitzja. Hiša se imenuje »Karl Marksov dvor« in bode stanovalo v njej 7000 oseb.

Žrtve potresov. Znani angleški raziskovalec potresnih pojavov dr. C. Davison je objavil pravkar potresno statistiko. Iz teh podatkov je razvidno, da je obiskalo zemljo v 19. stoletju 364 potresnih nesreč. Povprečne številke

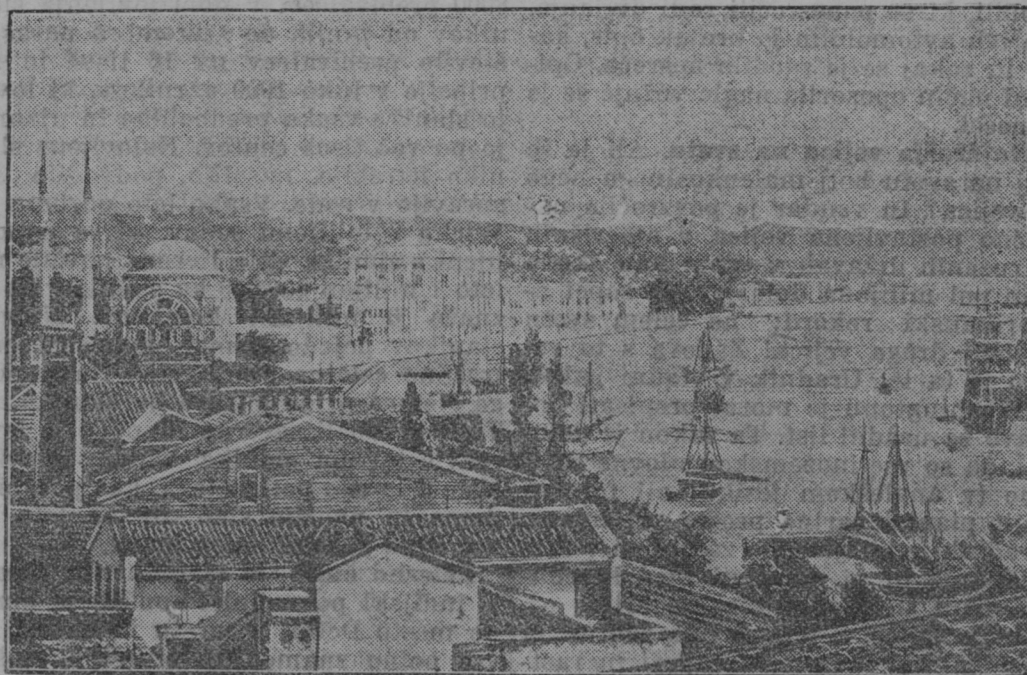
smrtnih žrtev pri potresih so posebno visoke na Italijanskem ter Japonskem. V Italiji je bilo vsled potresov ob svoje življenje v 19. stoletju 4222 oseb, na Japonskem 3892. Potresi so zahtevali v 19. stoletju na celem svetu 14.500 smrtnih žrtev. Za bodočnost obstoja resna bojazen, da bodo uničili potresi v potresu izpostavljenih deželah in državah še več žrtev, ker število prebivalstva znatno narašča.

Bajni milijonar umrl kot berač. Pred kratkem je umrl v obmorskem mestu Nizza ruski begunec Tihon Postelkin. Leta 1890 je še bil Postelkin eden najbolj bogatih posestnikov Rusije. Kot sin priprostitih kmečkih staršev je razumel, da je špekuliral in nakupoval po sestva obubožanih plemičev za prav nizko ceno. V bližini mesta Twer si je pozidal palačo, v katero je bil dovoljen dostop le njegovim najboljšim prijateljem. Palača je bila opremljena s sijajem ter bogastvom indijskih knezov. V bajni zgradbi je bila dvorana, koje vrata je bilo mogoče odkleniti le z zlatimi ključi. Zlate ključke je nosil Postelkin pri sebi in brez njega ni smel nikdo v dvorano. Radi skrivnosti zlatih ključev so se porodile kmalu govorice, bogznaj kake zločine skriva bogataš v tem prostoru pred javnostjo. Radi tega govorjenja se je čutila policija poklicano, da je napravila pri Postelkinu hišno preiskavo, ki pa ni odkrila nič nedovoljenega. Na sredini te skrivnostne dvorane ni bilo nič drugega, nego velika, odprta in z vodo napolnjena kopalnica, po kateri so švigale z vso brezskrbnostjo zlate ribice. Pač pa je prirejal bogataš ob gotovih prilikah za krog svojih ožjih prijateljev v palači veselice, pri katerih se je dogajalo sledeče: Po vodi bajno okrašene kopavnice so plavale najlepše — ženske. Povabljeni gostje so se zbrali krog kopavnice in ribili s trnki, na katere niso bile pritrjene kot vaba muhe, ali žuželke, ampak bankovci po 500 rubljev. Tihon Postelkin je kot beraško revni prodajalec žigic po ulicah mesta Nizza gotovo večkrat mislil na ribljenje s 500rubeljskimi bankovci.

Okameneli rudar. Dne 11. novembra t. l. se je vršila v švedskem rudarskem mestu Falun neznatna pogrebna slovesnost. Ta pogreb je zaključil čudno, in 250 let staro žaloigro. Okamenelega rudarja Mattsa, ki je smrtno ponesrečil v bakrenem rudniku leta 1677 in kojega truplo so našli leta 1799, so tokrat pokopali v njegovem rojstnem mestu. Predstojniki so Mattsu zgoraj omenjenega leta dali povelje, naj položi v rovu nekaj nabojev za razstrelbe. Zastonj ga je prosila nevesta, naj se ne loti življensko nevarnega posla. Podal se je v rov in ni ga bilo več nazaj. Še le po preteku 50 let so zadeli rudarji na njegovo truplo, ki je bilo liki živo in popolnoma ohranjeno, ker ga je vitrijolova voda okamenela. Nevesta smrtno ponesrečenega je ostala neommožena in je ohranila zvestobo njegovega spomina. Postarala se je bila, pa je spoznala takoj zaročenca, ko so ga jej pokazali v okamenelem stanju. Po najdbi so spravili s kamenito skorjo obdano truplo v stekleno omaro in razstavili znamenitost v rudarskem muzeju mesta Falun. Truplo je bilo tukaj vsem na upogled, dokler ni pričelo razpadati. Nato so položili okamenega rudarja v pravo krsto in so jo položili pod tlak v cerkvi. Niti tukaj ni našel ponesrečeni miru. Leta 1860 so izboljševali cerkveni tlak in ob tej priliki so dali rudarjevi krsti pokrov iz stekla, skozi kojega je lahko vsakdo si ogledal mrliča. Še le sedaj so položili siromaka k pravemu počitku na pokopališče. Okamenelega rudarja iz mesta Falun in njegovo nevesto so opevali pesniki, pisatelji in skladatelji ter ju razglasili po: Ameriki, Danski, Angliji, Franciji, Holandskem, Italiji ter po Avstriji.

Vseučilišče proti veri. Novo protiversko vseučilišče je bilo ustanovljeno v Moskvi. V njem bodo centralizirane vse dosedanje podobne ustanove. To vseučilišče bo imelo v boju proti veri posebne pravice in bo pod neposrednim nadzorstvom boljševiške vlade.

Največja grobnica na svetu. Te dni bodo otvorili v Moskvi z največjimi

Carigrad, del mesta, ki je pred kratkim pogorš

svečanostmi grobnico očeta ruskega boljševizma — Lenina. Nova grobnica je štirikrat večja nego je bila prvotna in obsega 5800 kubičnih metrov. V tej največji grobnici bo imelo prostor 5 tisoč oseb.

Preganjanje duhovnikov. Ni še dolgo tega, ker je umrl v ječi v Smolensku v Rusiji odličen katoliški duhovnik Hrizogon Przemocki, bivši profesor bo goslovja. V ječo in smrt je moral radi tega, ker je nekemu katoličanu dal spričevalo o lepem vedenju. — Sredi meseca septembra je bilo 17 ruskih pravoslavnih duhovnikov ustreljenih, ker niso hoteli zapustiti svojih župnij in svojih vernikov.

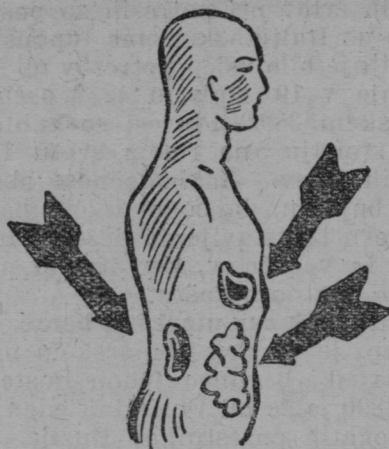
Zaprte cerkve. V Moskvi in Petrogradu so tri četrtine cerkva zaprte. Zaprte cerkve se porabljaajo za protiverske muzeje. Po stenah so obešeni protiverski napisi in oklici. Verniki in duhovniki, ki se še zbirajo v redkih cerkvah, so pravi junaki, z udeležbo pri službi božji se izpostavljajo najhujšemu preganjanju. V Moskvi prirejajo proteverske manifestacije otroci od 8. do 12. leta. Ako pojde tako naprej in ako ne poseže vmes božja roka, bo Rusija počasi postala dežela divjakov.

Slaba strelca. G. Martin in J. Jackson v mestu Kansas v Severni Ameriki sta se hudo sprla. Da bi spor poravnala s pestmi, se jima je menda zdelo preveč prostaško in izbrala sta si bolj viteški način. Oborožila sta se z revolverji in stopila na samotno cesto. Triji drugi možki so tvorili gledalce. Izid dvoboja je bil sledeči: Oba dvobojevnika popolnoma nepoškodovana in aretirana, ubita pa sta bila dva gledalca in eden ranjen.

Največjo bolnico na svetu so dogotovili v Lons Angeles v Zedinjenih državah Severne Amerike. Ogromna stavba je stala 720 milijonov dolarjev, bo imelo v njej prostora 3500 bolnikov in so jo gradili pet let.

Svarilo za avtomobiliste v sevenameriškem mestu St. Louis. Proti prenaagli voznji ne svarijo v St. Louis table z napisi, ki vsebujejo kazni, ampak ob opasnih mestih so razbiti avtomobili, ki so ponesrečili radi divjanja. Na teh avtomobilih je kratek opis, kako in zakaj se je zgodila nesreča. Opisani način opozorila nagle voznje se je obnesel.

Najdražja vejica na svetu. Ali je še kaj na svetu bolj malenkostnega nego je vejica? In vendar je povzročila napako postavljena vejica v ameriških Združenih državah v enem letu škodo 3 in pol milijona dolarjev. Je zopet ameriški rekord: na celém svetu najbolj draga vejica! Zadeva s to vejico je ta le: Uradnik v vladni palači v Washingtonu je moral prepisati postavbo za uradni list. Ta zakon je določal, da so vse inozemske sadovne rastline (v angleškem jeziku: all foreign fruit plants) carine proste pri uvozu. Uradnik je bil globoko zatopljen v razmišljanje in ni napravil med besedama fruit in plants vezalne črtice (-), ampak vejico. S tem je bila zagrešena nesreča: vsi inozemski sadeži in rastline so postale carine proste. Ker je mogoče po ameriških dolcihah tako

Tu je največkrat sedež najopasnejših obolenj!

Bolni prebavni organi so vedno povod slabi prebavi, ki oslabi cel organizem. Osigurajte si torej dobro prebavo ter pijte **Radensko zdravilno vodo.** 1440

napako popraviti še le po enem letu, bodo utrpeli Združene države Severne Amerike v tem času škodo 3 in pol milijona dolarjev.

Med življenjem in s smrtjo. Kakor javljajo iz Revala v Estlandiji, je bil od tamošnje porote radi roparskega umora na smrt obsojen Sergij Vasilenko. Estlandski kazenski zakon določa, da si lahko izbere na smrt obsojeni sam, na kak način mu naj pomaga oblast na drugi svet. Sergij Vasilenko se je odločil, naj ga zastropijo. Sodni zdravnik je pripravil obsojencu množino strupa, ki bi morala smrtonosno učinkovati. Sergij Vasilenko je izpil ponujeno smrt, a ni umrl, ampak le zapadel težki bolezni, katero je radi krepke narave premagal in je ozdravel. Sedaj se je zopet pojavilo vprašanje: Kaj naj počnejo s kaznjencem, ki je preživel določeno mu smrtno kazen? Ali bo moral še v drugič preživeti velikanski strah priprav pred usmrčenjem, ali mu bodo spremenili smrtno kazen v dosmrtno ječo? Danes še životari med smrtjo in življenjem.

Nekaj o razpečavanju slanikov. — Največ slanikov (Häring) se razpeča po svetu iz šotlandskega (severna Anglija) mesta Wick. Wick šteje komaj 8000 prebivalcev. V dobi lovljenja slanikov od junija do septembra naraste število prebivalcev na 16 tisoč in se pripelje v luko 1000 parnikov, ki lovijo slanike vsako predpoldne in ujamejo po več tisoč centov. Nalovljene slanike iztrebijo, nasolijo, podvodijo in spravijo v sode. Vsako leto odroma iz Wicka 2 milijona sodov, ki so napolnjeni s slaniki. Cela Evropa povzije na leto 1 milijon 200.000 kg slanikov in to znaša 6 milijard komadov. Največ slanikov pojedó Nemci in sicer eno tretjino celotne produkcije. Na vsakega Nemca pride letno 6 kg slanika. — Tudi ob obali severne Nemčije je lepo razvit lov na slanike vendar ulovijo Nemci le eno petino tega, kar porabijo doma in uvozijo slanikov na leto za več nego sto milijonov mark.

Železno čudo iz starodavnih časov. V indijski pokrajini Pandšab je glavno mesto Delhi. V mestu in okolici je vse polno znamenitih turških mošej (svetišč), ki hranijo izrednosti. Dobrih 14 km od Delhi je Kutub mošeja, ki i-

ma minaret (stolp), ki je visok 76 m. Na sredini mošeje na prostem pod milim nebom se dviga v zrak znameniti Kutub steber, ki je iz kemično čistega železa. Steber je bil izvarjen leta 900 pred Kristusom in meri spodaj v premeru 14 cm, zgoraj 30 cm in dolga je soha 18 m. V zemljo sega steber 11.4 m. nad zemljo pa je 6.6 m. Teža znaša 17.000 kg. Kako so to soho izdelali — zvarili iz najbolj čistega železa, je še danes uganka. Celo danes, ko imamo vse mogoče tehnične pripomočke, bi bila izdelava takega stebra nemogoča. Drugo čudo pri stebru je še to, da kljub večtisočletnemu deževju ni železo niti najmanj zarjavelo ne nad zemljo in ne pod zemljo. Na vrhu stebra so okraski, ki zgledajo še danes, kakor bi bili prav kar izdelani. — Železo so poznali več tisočletij pred Kristusom stari Egipčani. Saj so našli v Keopsovi piramidi kos kovanega železa, ki je staro 5 tisoč let. Pod sfingo (kamenita podoba) v Karnaku so našli železen srp, ki je že star najmanj 2000 let. Gotovo je tudi, da so se posluževali Egipčani železnega orodja, ker sicer bi ne bili mogli obdelovati trdega granita. Kako so stari narodi pridobivali železo, je še danes uganka.

Ratifikacija svetovnega rekorda velikega Fordovega avijona. Internacionalna aeronautična federacija v Parizu je nedavno potrdila rekord, katerega je dosegel avijon Ford s tremi motorji, ki so zgrajeni povsem iz metala. Dela se jih v letu do 100 komadov s koristnim tereitom od 2000 kg. Ta avijon, katerega je upravljal šef-pilot Ford-Motor-Company, imel je brčino od 264.627 km na uro. Rekord, ki ga je točno držal W. J. Fleming, ki je pod sličnimi pogoji dosegel isto brzino od 229.588 km na uro s tromotornim transportnim avijonom Bach.

Pri žledodčnih težkočah, zgagi, zmanjšanem občutku za tek, zapeki, pritisku na jetra, tesnobi, tresenju udov, zaspanosti povzroči kozarec Franz Josefove grenčice takojšnje poživljanje zastale prebave. Zdravniška sporočila iz tropičnih dežel slave »Franz Josefove« vodo kot važen pripomoček proti griži, kakor tudi žledodnim obolenjem, ki nastopajo v zvezi z mrzlico. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Vsa neprijetna obolenja dihalnih organov, ki se pojavljajo baš sedaj, ozdravite hitro in najcenejše na ta način, da pijete Radensko zdravilno vodo s toplim mlekom.

Tako se varčujte! Ni treba kupovati prena-glo, a posebno ne ure, ker nas tudi najcenejša ura drago stane, če se mora večno popravljati. Najbolj se varčuje, če se ne kupuje samo poceni, ampak tudi dobro. Zato Vam zopet ponavljamo, zahtevajte novi letni cenik z že tisoč slikami od tovarniške hiše ur H. Suttner v Ljubljani št. 992, dobite ga popolnoma brezplačno. V njemu najdete žepne ure že za 44 Din, ure-zapestnice za 98 Din, budilnike za 49 Din, kakor tudi razno zlatnino in srebrnino, vse takorekoč po originalnih tovarniških cenah.

Resen opomin, ki nas spominja, da je že skrajni čas, tudi za zdravje kaj ukreniti, so — bolečine. Nešteto ljudi muči revmatizem, trganje v sklepih, živčne bolečine, trganje, zbadanje, glavobol, zobobol itd., drugi trpijo od slabosti in drugih obolenj, ali vendar imamo tudi veliko število takih ljudi, kateri so se znali vseh teh muk obvarovati. Že čez 34 let v mnogih krajih držijo stalno v hiši Fellerjev bolečine ublažavajoči Elsafluid ter se vedno iznova vesele njegovemu zanesljivemu dejstvu. V lekarnah in sorodnih trgov-

nah se dobiva Fellerjev Elsafluid v poskusnih steklenicah po 6 Din, v dvojnih steklenicah po 9 Din, ali pa v velikih steklenicah po 26 Din. Poštni paket z 9 poskusnimi ali 6 dvojnimi, ali 2 velikima steklenicama pošilja za 62 Din brez vseh daljnih stroškov Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341, Savska banovina.

*

Raziskovanje največje podmorske skrivnosti.

Splošno o Atlantidi.

Človek se bo lotil v najkrajšem času razkritja doslej najstarejše zagonetke, ki je zakopana na dnu morja. Angleži pripravljajo ekspedicijo, koje naloga bo: poiskati pravično in pred stotisoč leti na morsko dno pogreznjeno deželo Atlantis, katero domnevajo v Atlantskem Oceanu. Baš omenjena ekspedicija bo največje starinoslovsko — podjetje modernega časa.

Nekoč je bilo sigurno mogoče, doseči peš iz Evrope južno Ameriko. Med Evropo in Ameriko, kjer je danes morje Ocean, je bilo, ako smemo verjeti starodavnim pravljicam, veliko otočje, ki ni bilo manjše od današnje Avstralije, gosto obljudeno, skrbno obdelano in mogočno.

Prve vesti o pravičnem otočju.

Prve vesti o pravičnem otočju Atlantis beleži Starogrki Plato. V časih, ko je živel Plato, Atlantis otočja davno že ni več bilo. Pravična oblika o Atlantidi, kakor jo je posnel in zabeležil Plato, je gotovo stara kakih 5000 let. In po Platonovem sporočilu so vladali na Atlantidi kralji, ki so se vojskovali s starimi Egipčani in Grki. Trdno ozemlje Atlantide, ki se je raztegal v smeri proti Evropi, bi naj bilo v bližini današnje morske ožine med severno Afriko in Španijo, ki se imenuje Gibraltar. Atlantida, na kateri je bilo najmogočnejše kraljestvo starodavnih časov, se je potopila radi podmorskih potresov in izginila iznad površja. Kot priče za svoje podatke o Atlantidi navaja Plato zapiske grškega modrijana Solona in egipčanskih svečnikov.

Znanost o Atlantidi.

Znanost je možnost pravične Atlantide odločno odklanjala. Znanstveniki so bili resnega mnjenja, da je izključeno, da bi bilo današnje otočje Kanarov in Azorov ostanek nekdanje Atlantide, ker je razlika glede podnebja in rastlinstva teh dveh otočij prevelika. Najmodernejša veda in raziskovanje po morskem dnu pa trdita, da je jedro pravljice o Atlantidi gotovo resnično.

Najnovejša ekspedicija.

Angleški grof Byron Kuhn iz Proroka pripravlja podjetje, ki bo posvetilo v pravljico glede Atlantide. Byronova ekspedicija bo največja, kar se tiče raziskovanja morskega dna in bode tudi najdražja. Ekspedicijska ladja je jahta (manjša motorna ladja z izredno hitrostjo), ki je dolga 60 m. K ladji spada velik, modern potapljaški zvon, katerega bo spremljala najbolj novodob-

na podmornica. Na jahti sami je posebnost naprava na veter, ki bo omogočila, da se bo potapljaški zvon lahko podal v najglobokejše morske globine. Na dnu jahte bo tudi okno za opazovanje.

Najbolj zanimiv je potapljaški zvon, ki se bo brez nevarnosti pogrezal v globino 750 m. Na vrtečem se stolu v notrajnosti zvona bo sedel opazovalec, ki bo lahko opazoval skozi tri okna na vse strani. Potapljaška zgradba zvona je čudo moderne tehnike. Zvon ima obliko jajca, izredno debele stene, ki bodo vzdržale pritisk vodnih množin v več sto meterskih globinah. Opazovalci v zvonu bodo dobivali zrak iz s kisikom napolnjenih steklenic, ker je dovod zraka z morskega površja tako globoko izključen. Iz zvona na kvišku do ladje je napeljan telefon. V zvonu samem bo vedno enak zračni pritisk, in radi tega bo omogočen dvig in notop zvona. Da se bo zvon lahko potapljaj tako globoko, ima vijak na električni pogon.

Opazovalec v zvonu bo le fotografiral in radi tega so v notrajnosti priprave za filmanje. Svetlobo bo prejemal zvon z ladje s pomočjo globočinske svetilke, ki bo izžarevala luč po vzgledu močnih žarometov in bode mogoče sukati to svetilko na vse strani.

Podmornica spremljevalka je opremljena za izkrcanje na dnu morja. V globočinah bodo izstopili iz podmornice s potapljaškimi napravami opremljeni potapljači, ki bodo iskali razvaline in pogreznjeno kulturo Atlantide. Na dnu morja bo mogoče delati z električno silo in z dvigali. Morebitne najdbe bodo zavili v železne mreže in jih spravili na površje. Potapljači bodo na delu le 20 minut, da ne bo njihovo zdravstveno stanje ogroženo.

Zgoraj na jahti pa bodo čakali najbolj priznani stari oslovci, da bodo takoj raziskali, kar jim bodo javili na površje s potopljene Atlantide opazovalci iz zvona in jim poslali potapljači iz podmornice.

*

O kraljih zločincev.

Splošno o kraljih ameriških zločincev.

Kralji severoameriških zločincev v Newyorku, Čikagi in Filadelfiji so najbolj moderno oblečeni. Vozijo se v luksuznih avtomobilih, vsak poseda zelo bogato opremljeno vilo na cvetočem polutoku Florida, ima naložene dolarške milijone v bankah in so ti gospodje ravno tako znani kakor predsednik Združenih držav Hoover.

Glavni dohodki zločinskih kraljev so tihotapljenje prepovedanega alkohola, prepovedane igre, vlomi v banke, trgovina z opojnimi strupi ter izsiljevanja. Ta gospoda sprejema časnikarje, jim daje pojasnila o svojem početju in nobenega Američana ni sram, da bi ne stisnil tolovajskemu kralju roke, akoravno ve, da je omadeževana s človeško krvjo.

Kralji tolovajskih band prirejajo — najbolj razkošne pojedine, katerih se udeležujejo policija in sodniki. Njih kraljevska moč sloni na moči dolarja.

Samo 110 Din
gramofon iz belolakirane pločevine!

Samo 250 Din
enovrstna ročna harmonika 14x26 cm!

Samo 270 Din
gitara z med. mehanizmom! (Več vrst v ceniku!)

Razpošilja 1004/8

Trgovski dom Stermechi, Celje št. 24

Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.
Zahtevajte takoj novi veliki ilustrirani cenik v več tisoč slikam!, katerega dobite zastoj!

Kljub vsestranskemu izobilju so pa ti mogočnjaki v neprestani bojazni kakor zverjad, a ne pred samokresi policije, te že ukroti dolar, pač pa pred konkurenco sovražnih drugih tolpe, ali po ameriško izraženo: klubov.

Vsaka večja ameriška tolovajska banda je kar najbolj skrbno organizirana. Ima predvsem v svoji sredini osebe, ki poizvedujejo, katerega nevarnega konkurenta iz sosedne tolpe bi bilo treba poslati na drugi svet. Radi tega so obdani vsi zločinski kralji s posebno telesno stražo, brez katere se ne ganejo iz skrbno zastražene vile ali hotela. Kljub vsej največji opreznosti pride za vsakega kralja dan, ko se — zgrudi mrtev od krogle z dolarji najetih konkurentov.

Nekaj najvažnejših kraljev zločincev.

Po celi Ameriki je znano ime igralskega kralja **Jim Rotsteina**, ki je načeloval v Newyorku skupini 40 najbolj pretkanim igralcem. Še čisto mlad se je preselil iz Nemčije v Newyork, kjer je bil prvotno sluga v tajni igralnici. Že kot strežaj je imel pri raznih igrah izredno srečo. Ko je bil star 25 let, je posedal sam več igralnic, na kojih dohodkih je bila udeležena tudi policija. Živel je razkošno, stavil na vse in najrajši na starost žensk. Stavil je na starost predsednikove žene, še zmotil za 5 let in zgubil 7000 dolarjev. Nekoč je zgubil v hazardnem klubu v eni noči 170.000 dolarjev. Ob 4. uri zjutraj se je preselil v drugo igralno dvorano, kjer je priigral 250.000 dolarjev, v pol ure je bil zopet ob vse in ob 9. uri drugo jutro je beležil zgubo 300.000 dolarjev. Po tej izgubi je sprevidel, da je zašel v družbo najbolj pretkanih goljufivih igralcev in izgubljenih svote ni hotel plačati. Padel je od krogle soigralca in umrl med prevozom v bolnico.

Čikaški kvartopirski kralj **Diamond Joe Esponito** je bil umorjen. Njegov pogreb, katerega so se udeležili zločinski tovariši policija in visoko uradništvo, je stal 250.000 dolarjev. — Znano in dokazano je, da je bila policija v Filadelfiji udeležena na dohodkih goljufivih igralcev na leto z nagrado 800.000 dolarjev.

V Čikagi je bil olajšan zločinski kralj **Big Tim Murphy** od konkurenčne bande za 250.000 dol. Teden pozneje so našli v čikaškem predmestju tri trupla kolovodij tolpe, ki je izropala

Tima, ki je bil v času izvršitve maščevanja skrbno iz Čikage odsoten.

Jim Rotsteinov učenec je ibl **Jack Diamond**, ki je postal pred kratkem žrtev konkurence. Imenovani je okusil kot 17letnik radi goljufije prvič ječo. Pozneje se je ogibal policijske roke. Od leta 1918 je zagrešil med drugim 5 umorov in je bil nadzornik njujorških alkoholnih tihotapcev. Pod njegovo kontrolo je bila tudi trgovina s pivom devetmilijonskega Newyorka. Opojne strupe je dobavljal iz Hamburga iz Nemčije v Ameriko in jih tihotapil na Japonsko. Njegove tovariše je oblast zasačila ter zaprla, a njemu kralju se ni zgodilo nič. Tekom treh let je bil vsako leto enkrat obstreljen od konkurence, a se je zlizal in bil neprestano na dobro premišljenem pobegu pred smrtnimi sovražniki. Slednjič je segla po njem roka najbolj mogočnega kralja ameriških zločincev Al Caponija iz Čikage, ki je znan pod imenom »obraz z brazgotino«. Al Caponiju se je tudi zahotelo, da bi bil deležen dohodkov nadzornika nad njujorškimi tihotapei. Ko je Diamond zapazil, da ga namerava konkurent Capone poslati na drugi svet, je zbežal pred njim v Nemčijo. Nemci so nevarnega kralja prepoznali in ga vrnili Newyorku. Komaj se je spet pokazal v njujorškem hotelu, se je zgrudil, zadet od 8 streliv. Spravili so ga v bolnico, a ni izdal niti enega od napadalcev.

Kmalu za tem dogodkom je organiziral Al Capone v Čikagi napad na konkurenta **Joe Aiella**. Ko je stopil imenovani pri vratih svoje vile v telefonično pozvani avto, ga je zadelo iz sosedne hiše 60 krogel iz strojnice. Najeti morilci so izginili v oklopnem avtomobilu. — Joe Aiello je bil rodom iz Sicilije in se je pečal prvotno z uvozno trgovino. Po umoru Antona Lombardo, ki je bil v Čikagi vodja zločinskega »North kluba«, je postal Joe načelnik. »North klub« se je pečal z izsiljevanjem in z izvršitvijo naročenih ter drago plačanih umorov. Dohodki vodje tega kluba znašajo letno več milijonov dolarjev. Ko je pa posegel Aiello izven delokroga svojega kluba in se začel ukvarjati s tihotapstvom alkohola, je prišel navskriž s konkurentom na tem poljem Caponijem. Aiello je obljubil 50.000 dolarjev nagrade članom svojega kluba, ako zastrupijo Caponija. Ko je Capone zaznal za kakšno domačina, ga je prehitel ter se ga iznebil s pomočjo strojnice.

Smrtno sovraštvo med Caponijevo bando in člani »North kluba« v Čikagi obstoji od 14. februarja 1929. Sedem članov »North kluba« je imelo v zaprti garaži tajno posvetovanje. Naenkrat so udrli skozi zaprta vrata Caponijeve hiše s strojnico in postrelili vseh 7 ob 10. uri predpoldne. Eden je ostal še nekaj ur pri življenju, a je pozneje umrl v bolnici, vendar ni izdal niti z besedico, kedo da so bili drzni morilci.

Mirovna pogodba med kralji zločincev.

Radi baš kar beležene ustrelitve si je nakopal Capone maščevanje »North kluba«. Da bi se izognil smrti, je sve-

toval, naj sklenejo kralji čikaškega zločinskega sveta mir, ker sicer se bodo poklali med seboj. Kot kraj mirovne pogodbe je bilo določeno mesto Atlantic City. Capone je prišel k mirovnim pogajanjem v spremstvu telesne straže. Kralji so se zedinili na 14 točk obsegajoči mir. Po tej mirovni pogodbi bi naj prenehal Capone in »North klub« s svojo tolovajsko organizacijo. Ustanovila bi se naj čisto nova organizacija, kateri bi načeloval Torro. Ta nova banda bi naj vrgla na leto čistih 15 do 16 milijonov dolarjev, ki se razdelijo med podpisatelje mirovne pogodbe. Po pogodbi se pozabijo vsa dosedanja sovraštva in orožje članov — smrtno med seboj sprti organizacij se naj potopi na dno Michigan jezera.

Vsi zbrani kralji so zaupali sklenjenemu miru, se vrnili v Čikago, le Capone ne. Podal se je v Filadelfijo s svojo telesno stražo in se pustil pri izstopu iz kina aretirati od policije. Obsojen je bil radi nedovoljenega nošenja orožja na eno leto ječe in sedi zdaj v ječi Holmesbury, ker tukaj se počuti najbolj varnega kljub podpisu miru v Atlantic City.

Kedo je Capone?

Al Capone se je pojavil v Newyorku pred pet in pol leti. Njegov učitelj je bil Italijan John Torio, ki je bil ustreljen od konkurence januarja leta 1925. Torio je hotel svojega nadarjenega učenca prepeljati v Čikago. Med potjo je bil s kroglo smrtno pogoden iz vozečega avtomobila. Po Torijevem umoru je postal Capone kralj učiteljeve bande.

Capone poseda v Palm Island na Floridi bajno razkošno urejeno vilo. Je srečno poročen in ima 12letnega sina, katerega brezmejno ljubi. Njegovo premoženje znaša težke milijone.

Razlaga neznosnih ameriških razmer.

Ako Evropejec čita počenjanje ameriških zločinskih kraljev, se upraša: Kako je mogoče kaj takega v tako moderni državi kakor so Združene države v Severni Ameriki? Zločinske bande so v Ameriki država v državi, ki ima svoje postave in temu je kriva alkoholna prepoved, ki je v zvezi s tihotapstvom in milijonskimi zaslužki. — Nadalje sta v Ameriki podkupljiva: policija in sodišče. Časniki pozivajo za stonj na boj zoper tolovajstvo. Edgar Wallace, znani pisec detektivskih romanov, se je mudil sam v Čikagi ter proučeval početje tamošnjih banditov. Ko se je vrnil iz Čikage, je objavil to le o svojih opazovanjih: **»Ko so poročila o zločinih ameriških band grozna, so poročila o sodnih razpravah še — strašnejša. Morilci, katerim so bili zločini jasno dokazani, so bili pri sodni razpravi oproščeni. Pravi lopovi sedijo na sodnih in delijo pravico!«**

*

Izumitelji, ki so obogateli.

V naslednjem bomo navedli imena izumiteljev, ki so imeli srečo s svojimi izumi, s katerimi so preplavili celi svet:

Friderik Walton je opazoval, ko je bil star 16 let, kako se dela na vrhu lanenega olja tanka koža, ki ima precej odpornosti in se da tudi raztegniti. Prišlo mu je na um, kako prenesti to kožo na platno. Po dolgotrajnih poskusih se mu je posrečil izum »linoleja«, katerega uporabljajo danes po celem svetu kot najbolj cene preproge. Prvotno iznajdbo je izpopolnil s tem, da je utisnil v linolej razne in večbarvne okraske. Walton je ustanovil več tovarn za izdelovanje linoleja in organiziral po celem svetu več družb, ki so izrabile njegovo iznajdbo. Umrl je kot zelo bogat v starosti 94 let leta 1928.

Dr. Konstantin Fahlberg je opazil pri večerji, da ima kruh, katerega je jedel, izredno in čudno sladak okus. Isti okus je izsledil tudi na svojih rokah, katere si je pred večerjo umil. Začel je zasledovati, s kakimi predmeti in snovmi je bil v dotiki pred večerjo. Iz teh slučajnih opazovanj je izumil saharin, ki je danes sladilo, katerega neumorno tihotapijo iz Avstrije v našo državo. Fahlberg je osnoval veliko kemično tovarno za izdelovanje saharina, ki je danes razširjen po celem svetu. Da je postal izumitelj saharina izredno bogat, ni treba posebej povdarjati.

Samuel Breese Morse je bil po poklicu slikar, ki je bil uboga para. Ko je nekoč slikal, se mu je rodila misel, kako bi dal baš tedaj izumljenemu brzojavu pismenke, ki bi romale na daljavo na papir. Pred izumom Morsejeve brzojavne pisave so uporabljali kazalec, ki je kazal s pomočjo električnega toka na razne črke, kar je bilo zelo zamudno. Morseju je podarilo 10 evropskih držav za njegov izum 400.000 frankov. Umrl je 80 let star leta 1872.

Aležij Senefelder je bil poklicni gledališki igralec, ki je napisal tudi nekaj iger za manjše odre. Da bi razmnoževal uloge, je pisal s posebno kemično sestavino na plošče iz bakra in iz teh je odtiskoval. Ker je bil siromak, mu je bil baker kot podlaga predrag. Mesto na kovino je začel pisati na cene kamenite plošče, kakor so šolske tablice. Na ta način se mu je posrečil izum današnje litografije, brez katere bi moderni svet sploh ne mogel izhajati in se je poslužujejo vse tiskarne pri barvotisku in posebno pri tiskanju podob in bankovcev. Senefelder je postal ravnatelj bavarske tiskarne za zemljepisne karte in je bil sam tudi lastnik velike tiskarne.

Amerikanec Elija Howe je postopal napol izstradan po ulicah mesta Boston. Ker je imel čas, je opazoval pri delu tkalca. Začel je premišljevat, kako bi napravil v tkalski čolnček šivalno in na ta način bi bil izumljen šivalni stroj, kar se mu je tudi posrečilo po večkratnih poskusih. Pri oblasti je dosegel, da so mu priznale 5 dolarjev od vsakega od tovarn izdelanega in od njega izumljenega šivalnega stroja. — Howe je neizmerno obogatel in se prostovoljno odrekel onim 5 dolarjem od vsakega stroja. Pred Howejem je že bil izumil Nemeec iz Kufsteina šivalni stroj.

GOSPODARSTVO

Gospodarska obvestila.

»Rekorni« lepljive drevesne pasove dobite v glavni zalogi I. Videmšek, Maribor, Koroška va ulica 36. 1497

Davčne knjižice. Nekatere davkarije se branijo izdati davkoplačevalcem davčne knjižice in v iste vpisati vsa plačila davkov. Da imajo davkarije dolžnost, na zahtevo strank izdati davčno knjižico, sledi iz določb paragr. 157 davčnega zakona, ki se glasi: Kot dokaz plačanega davka služi od davkarije izdana davčna knjižica, v katero se vknjiži predpisani davek in plačilo davka. Če se plača davek potom poštne položnice, služi kot dokaz tudi položnica, dokler se plačilo ne vpiše v davčno knjižico. Davčne knjižice se izdajo davkoplačevalcem po lastni ceni brez vsake takse. V smislu določb paragr. 150 davčnega zakona plačilo davkov izvrši neposredno (potom plačila pri davkariji) ali s pomočjo občinskih organov ali potom položnic poštne hranilnice.

Dvodnevni kletarski tečaj, na katerem se bodo obravnavala vsa važnejša kletarska opravila praktično in teoretično, se vrši v dneh 2. in 3. januarja 1931 na banovinski trsnici in drevesnici v Kapeli pošta Slatina Radenci. Oddaljeni posetniki tečaja dobe prenočišče in podporo za prehrano. Tozadevne prijave je vpopslati čimprej na upravo zgoraj navedene trsnice in drevesnice.

Zanimivi podatki. Na Češkem se kolje letno okrog 3 milijone svinj, od teh se je leta 1929 iz inozemstva uvozilo nad 800.000 komadov. Goveje živine se kolje letno 710.000 komadov, uvoz iz inozemstva je znašal leta 1929 123.585 komadov. Velepomembno bi bilo i za našo živinorejo, ako bi večino svinj in goveje živine, katero kupi Češka iz

inozemstva, kupila pri nas. Češka je glede uvoza svinj druga država na svetu, prva je Anglija.

*

Franjo Rudl, Maribor.

Rjavenje novega vina.

Preprečenje rjavenja pred vretjem.

Čim dohaja grozdje v dobo zrelosti, in začne mehčati, preti nevarnost, da po večdnevem dežju počne razpokanje jagodne kože. Zrak pride vsled tega v dotiko z jagodnim sokom, kateri se spoji s kisikom zraka in sek jagode oksidira. Razven tega se naselijo na ranjenem mestu plesnobne glivice, kakor tudi osobito glivice »botritis cinerea«.

Nastopa po razpokanju jagodnih kožic lepo suho vreme, potem večinoma narava trsa zaceli te napake. Ako pa jesensko deževno vreme dalje časa traja, nastopi jednako gnitje grozdja, katero se lahko loti vsega zdravega grozdja. Tako grozdje je vsaj od zunaj že popolnoma rjavo.

Vodja trgatve mora pred prešanjem vso pažnjo posvetiti takemu grozdju, da prepreči nadaljno oksidacijo brozge.

V tem trenutku, ko se grozdje zmečka, je potrebno največje opreznosti glede čistote, oziroma razkuževanja vsakovrstne posode za grozdje in mošt, glede preše, sesalk, kakor tudi dovodnih in odvodnih cevi in to ne samo od početka sezone trgatve, ampak dnevno da se po mogočnosti opere vsa ta posoda z vročo vodo in s sodo, čisto pa tega v praksi ni mogoče, potem pa se razkuži posoda itd. z raztopljenim »natriumbisulfitom«, recimo ena mala peščica te soli na veliki škaf vode.

Po vsej Slov. Štajerski se godi povest, ki bo v bodoče izhajala v „Slov. Gospodarju“!

Vsaka malomarnost tega pripravljala nega dela ima potem od kipenja naprej in v daljnem razvoju vina trajno slabe posledice.

Da se rjavenje vina že vnaprej prepreči, potrosimo po brozgi računano za polovnjak mošta približno dve deki Kalium-Metabisulfit ali pa Natriumbisulfit, in šele potem se počenja prešanje brozge. Prašek navedene soli se lahko vrže ali potrosi polagoma naravnost na grozdje pred grozdnim mlinom.

Vinski nezavreti tako pripravljeni mošt mora priti v sode s čisto vodo oprane, tako oprane, da so popolnoma čisti in jih ni treba več zažvepljati.

Velikokrat je vzrok malomarnosti kletarja, odnosno gospodarja, da pri velikih sodih ne osnaži pilčne doge, kjer se vedno nahajajo še ostanki (poprejšnjega leta) preteklega kipenja, da vino dobi vonj od drožja ali da porjavi.

Torej, ako vinogradnik ni izvršil zgoraj označene varnostne predpriprave, preti nevarnost njegovemu vinu s posebnim ozirom na mokro jesen, da mu porjavi.

Sicer ima v tem slučaju še mogočnost, da ozdravi taka vina, vendar pa nikoli niso več dotična vina v istini to, kakor pa, če je bil že mošt poprej proti oksidaciji in razmnoževanju boleznih glivic zaščen. Osobito velja to za sortirana boljša in finejša vina, ker njih fini vonj in dišeči okus je drugače popolnoma uničen in ga ne pridobi več.

Pri rjavenju vina treba razločiti dva slučaja

in sicer prvič, ako novo vino nagiba, odnosno odprte probe v sobi, to je, da stoji vino v čaši preko noči porjavi, torej ima nagnjenje do rjavenja in drugi slučaj, da je pretočeno vino v sodu porjavelo.

V prvem slučaju nagnjenja h rjavenju zadostuje dodatek 8—10 g Natriumbisulfit v raztopini dotičnega vina in dobro v sodu potom palice premešano. Nato počakamo, da se vino usede

DR. O. ILAUNIG:

TATENBAH

ZGODOVINSKA POVEST.

Ni čuda, da se je po razsulu potrudil vsak narod, da bi svoje najdražje svetinje, ki so ostale izven narodnega državnega ozemlja, prenesel v svojo lastno državo.

Tako so tudi Hrvatje želeli ter tudi dosegli, da so bili telesni ostanki narodnih mučenikov Zrinjskega in Frankopana, katerih prej niso mogli dobiti, prenešeni v našo jugoslovansko državo.

Bil je lep dan koncem meseca aprila 1919, ko je sopihal železniški stroj od Dunajskega Novega mesta naprej po ravnini. Nato se je spenjal vedno višje in višje v velikih ovinkih, se zaril včasih v zemljo, da kmalu zopet pogleda na drugi

53

strani zmagoslavno v planinski svet, ki se kaže tu v vsej lepoti. Naposled vendar dospe močno sopeč in premagujoč zadnje ovire na vrh. Še en pogled nazaj proti seyeru, potem pa se urno zavrtijo kolesa ter zdirjajo navzdol. Na Štajersko gre vožnja.

Hitro se pomika dolgi vlak proti ravnini skozi gorovje in ob šumečih valovih gorskih potokov, nazadnje reke Mure, ki se brzemu popotniku pridruži kot spremljevalka.

Naenkrat se raztrga meglena koprena, ki je prej pokrivala pokrajino. Najprej se tu in tam pokaže kos modrega neba, potem pa se razprši megla in zlato solnce vsuje svoje svetle žarke na vzbujajočo se naravo. In vlak, kakor bi dobil nove sile, potegne po ravnini, kratek ovinek in kmalu zapelje v postajo Gradec.

Resni so obrazi, ki gledajo iz odprtih oken posameznih vozov, skoro vsak potnik je črno oblečen. Vendar pa je čitati na obrazu vsakega neka tiha zadovoljnost, nek čut zmagoslavja.

Zadnji voz nudi posebno sliko: črno je prepleškan in s črnim prtom pregrnjen, v sredi nosi velik bel križ.

Lepe tiskovine

za trgovce, obrtnike, urade, kakor tudi večbarvne razglednice, barvotiske in druge v svojo stroko spadajoče tiskavnice v latinici in cirilici

izvršuje

hitro, solidno in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila

v Mariboru

Koroška c. 5

Cekov. račun št. 10.602

Telefon interurb. št. 2113

in čisti in ga za nekoliko dni pretočimo v dobro oprani nekaj zažvepljani sod.

Za par dni po pretakanju napravimo zopet že opisano odprto probo v sobi glede rjavenja in če ponovno porjavi, potem se še enkrat doda 5—6 g natriumbisulfita in povrh tega čistilno sredstvo.

Ako je vino že pretočeno in je v sodu porjavelo, potem se mu doda najprej 8 do 10 g natrijevega bisulfita in se še mora vino čistiti na sledeči način:

Na vsak hl se vzame 8 g »tanina«. Je to gorak rumen prašek, ki se dobi v vsaki drogeriji. Prašek se v litru vina raztopi, ter se čim najbolje meša s porjavelim vinom.

Istočasno se v topli vodi raztopi računajoč na vsak hl vina 10 g »gelatine«, ki mora stati najmanj dva dni, ter se med tem časom večkrat dobro pretrese, da raztopina nastane čim bolj kolodijalna, ako je pregosta, pa se z vinom razredči. Torej tekom dveh do treh dni gremo na čiščenje ter od dotičnega sode vzamemo najmanj dva škafa vina, po velikosti sode tudi več.

Sedaj se pripravljeno čistilo vsiplje v škaf vina in se z olupljeno brezovo metlico jako dobro prešibi, nato se prešipavlja iz enega škafa v drugega, da postane čim najbolj penasto, sedaj se še le komaj vsiplje v sod ter se s pomočjo palice kar najbolje premeša. — Ostalo vino v drugem škafu se na to počasi dolije v sod, ter se med tem na njega potrkava z lesenim kladivom okoli pilke, da se pene vsedejo in no mogočnosti izpolni sod. Ako to ni mogoče, se drugi dan popolnoma dolije in na novo s kladivom potrkava okoli pilke, da se še na pilčni dogi držeče pene ločijo in istotako kot čistilno sredstvo vsedejo na dnu.

Čim bolje je čistilo v zgornji tretjini sode z vinom bilo premešano, tem lepši je uspeh čiščenja.

Pri dobrem uspehu tega čiščenja mora vino tekom treh dni najmanj do pol metra globočine biti čisto, tako da

je dotično vino tekom 10 do 14 dni sposobno za pretakanje.

Nasobraženi kletarji napravijo

najprej v malem čistilne poiskuse in sicer v literskih steklenicah, še boljše pa v eprouvetah, v katerih se da natančno določiti za vsako vino posebej potrebna množina čistilnega sredstva.

V te svrhe rabimo menzuro, ki je razdeljena na najmanj od 1 do 10 kub. cm, poleg tega rabimo 1% raztopino tanina in 1% raztopino gelatine, vsako za se v posebni steklenici, recimo nastavljeno v literški flaši, ker ena deka enega ali drugega sredstva z 1% raztopino se bolj lahko čista, kakor pa posamezni gram. Vsi nadaljni poiskusi so naloga logičnega računanja.

V hektolitr vina imamo 100.000 kub. centimetrov vsebine. Ako torej računamo na 100 litrov vina 10 g gelatine, potem je to razmerje 1:10.000, oziroma 100:100.000, in ravno v istem razmerju treba, da se sestavi in napravi poiskus v malem.

V praksi se to napravi, da eden kub. cm 1% raztopine gelatine ali tanina do damo na liter vina, torej na 1000 kub. cm vina, natančno 999 ccm in to odgovarja enemu gramu gelatine, oziroma tanina na hl vina in 10 ccm ove raztopine na 990 ccm vina, to je skupno 1000 ccm odgovarja 10 gramov gelatine oziroma tanina.

Na ta način se lahko napravijo poljubni poiskusi, da se dožene pravilno učinkujoča množina čistilnega sredstva ene ali druge kombinacije in vrste. Tako nastavljeni poiskusi že po 24 urah pokažejo, katera najmanjša množina enega ali drugega sredstva zadostuje, da se doseže čistilni uspeh in obenem ne ovira ali škoduje okusu vina. V tem smislu se napravijo različne

kombinacije, ker nekatera vina potrebujejo večjo množino tanina, oziroma, da že tanin sam brez gelatine učinkuje in nasprotno, da ni treba tanina.

Takšni poiskusi se lahko napravijo z najrazličnejšimi čistilnimi sredstvi, kakor z mlekom, krvjo, jajčnim beljakom in druge v trgovini priporočene snovi za čiščenje vina.

Vsak previdni kletar na ta način preiskusi učinkovitost nameravanega čistila, posebno pa pri dragocenem »riblem kleju«, da ne šušmari z vinom.

Tudi kemiki v laboratoriju se poslužijo teh empiričnih poskusov in jih zovejo »tipkanje«, da doženejo natančno množino enega ali drugega čistilnega sredstva za hl vina.

V večjem kletarstvu ali v laboratoriju se ne delajo ti poiskusi v literskih steklenicah, marveč v tankih steklenih cevih, takozvanih »Eprouvettes«, z 120 ccm vsebine, v katerih se nastavijo poiskusi z 100 ccm vina, torej z litrom vina že lahko nastavi 10 poiskusov.

V tem slučaju se enostavno 1% čistilna raztopina razredči na desetkratno množino in zopet odgovarja razredčena raztopina že poprej omenjenemu razmerju za hl vina, to se pravi 1 ccm raztopljene snovi na 100 ccm vina odgovarja za 1 kg v hektu.

Take tanke razredčene raztopine, posebno pri gelatini, pa niso obstoječe, ker se tekom par dni razkrojijo, treba jih iz debelejšje napraviti, n. pr. najprej v razmerju 1:10, potem 1:100, iz tega zopet 1:1000 itd. V moji praksi sem točno dognal in videl reakcije gotovih snovi v razmerju 1:500.000.

★

Vprašanja in odgovori.

J. T. v Č.

Pri nas imamo vas, kjer so vaščani v dobi od 50 let do danes prodali eno uro in še več oddaljenim posestnikom 80% svojih travnikov. Mi oddaljeni posestniki jokamo seno in olavo jesenske paše pa ne izrabljamo. Vaščani imajo 150 glav broječo čredo govedi in konj, katero v jeseni pasejo po svojih in po naših pašnikih povprek. V letošnji in v vseh

Vsak mesec

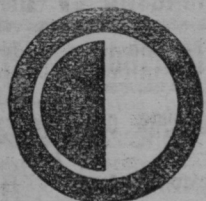
Din 13-

bo plačal vsak kdor hoče brati zanimive spise

KARL MAYA

ki bodo za jesen in zimo izhajali vsak mesec en velezanimiv zvezek

po Din 13-

Naročajte

v Tiskarni sv. Cirila, Maribor, Koroška 5

Zemljan, ki je končal življenja težko pot ter mirno spi in sanja smrtne sanje, se vozi v njem. Kdo bi bil ta zemljan? Ni tako navaden človek, kakor jih je na tisoče in stotisoče na svetu.

Umetniško izdelana cinasta krsta leži sredi voza na lesenem podstavku. V njej se nahaja prvotna mala krsta, v kateri so shranjeni zemeljski ostanki mrtvega popotnika.

Cela krsta je pokrita z vencem in jugoslovanskimi trakovi.

Kdo je ta mrtvi potnik in kam ga pelje pot? To pove latinski napis na krsti: »Kosti Petra, nekdanj grofa Zrinjskega, bana Hrvatske, in Franja, nekdanj markiza Frankopana — 30. 4. 1671.« To sta torej popotnika, ki se po preteku 248 let vračata v svojo domovino.

Napočil je dan, ko je prej zaslužnjena Hrvatska in Slovenija vstala, se otresla težkega jarma ter visoko dvignila svoj narodni prapor v svetlem solncu svobodne Jugoslavije.

Domov potujeta domačina v deželo, katero sta toliko ljubila, za katero sta žrtvovala vse. Dolgo so počivale kosti narodnih mučnikov v tuji zemlji, še v grobu niso našle miru, še tam

bile so prekopane in premeščene ter celo policijsko stražene.

Zdaj pa je minulo prognanstvo, v domovino hitijo. Tukaj pod Schlossbergom se je ustavil vlak, kakor da bi se Zrinjski in Frankopan hotela posloviti od svojih dragih, katerih kosti počivajo v tem mestu strohnele in raztresene, kojih prah leži bogve kje in v katerem grobu.

Ana Katarina Zrinjska — danes gledaš v duhu iz sinjih višav, polna zanosa in zadovoljstva. Saj je danes prosta pot v domovino, v svobodno deželo.

Tvoje preroške besede v zadnji uri so se spolnile.

Slovo jemlješ od soproga, od brata, ki gresta dalje, tudi ti bi rada šla z njimi, da bi uživala mir v svoji domovini, pa tvoje kosti počivajo neznanu kje.

In Tatenbah! Tam pri cerkvi sv. Andreja si našel svoj mir, ni nobenega znamenja več, kje si imel svoj zadnji, tihi dom. Danes sta se tvoja prijatelja in zaveznika ustavila v mestu, kjer počivajo tvoji zemeljski ostanki, da se poslovita

mokrih jesenih imamo tisti oddaljeni posestniki kar dvojno škodo: 1. za pašo ne dobimo nič in 2. dela se občutna škoda na prihodnjem pridelku. Oddaljeni posestniki zahtevamo, da naj pase vsak po svojem in še le z našim dovoljenjem drugi; vaščani pa stoje na stališču pravic iz graščinske dobe, toda graščina nima več nobenega vpliva in ne sodne moči in v nobeni kupni pogodbi ni zabeleženo, da bi si prejšnji lastnik obdržal pravico do jesenske paše. Za zasebno pašo nas je 80% posestnikov in tudi površina naših travnikov.

Odgovor:

Tisti posestniki, ki pasejo nepretrgano s posestniki predniki vred govedo in konje po vaših travnikih več nego 30 let, imajo pravico tudi še vnaprej pasti ne glede na spremembo lastnikov. Drugi pa, ki so pretrgali pašo ali pa sploh niso pasli 30 let, pa nimajo te pravice. Graščinska doba je brez veljave, ako ni v zvezi z gorenjimi navedbami. Ali je v kupnih pogodbah kaj pisano o pridržanih pravicah na stvari nič ne spremeni.

L. S. v M.

Kako najlažje odpravimo ščurke iz kuhinje?

Odgovor:

Kuhinjske ščurke lahko odpravite, ako držite kuhinjo v največji snagi in jim ne nudite prav nobene hrane. Treba je torej zvečer vse pomiti, čez nekaj dni pa napraviti iz moke srednjetrde žgance ter jih nastaviti po kuhinji sem in tje po tleh. V te žgance je treba namešati fosfor. Ker morate tudi odstraniti vodo, namečite po kuhinji lupinje, najbolje bi bilo od kumare, in uspeh je zagotovljen.

L. S. v M:

Ali res pride evidenčni uradnik zastoj merit, če se pravočasno prijavi?

Evidenčni uradnik pride merit, če je zadošči prijav, ne pa zastoj, ker mu gredo dijete. Čas za prijavo je poljuben. Ako se stranke ne zedinijo, da je geometrova mera obvezna, je pač treba nastopiti sodno pot, katere pa ne priporočamo, ker navadno sporni predmet ni toliko vreden, kolikor znašajo potem stroški.

J. P. v V.

V srezu Celje je prepovedano klati doma in na drobno prodajati svinje in teleta. Prosim ali velja to samo za srez Celje ali za celo banovino?

Odgovor:

Nadrobna prodaja zaklanih prašičev in telet pod vejo ni dovoljena brez obrti. Prodaja

se lahko samo zasilno zaklana živina, pa tudi to le z dovoljenjem sreskega načelnika. Ta zakon je za celo banovino enak. — Zanima nas, odkod imate informacijo, da je bilo to pod Avstrijo dovoljeno?

F. J. v S.

Ali smemo kune in dihurje pobijati brez dovoljenja lovskega najemnika?

Odgovor:

Kune in dihurje smete pobijati brez dovoljenja lovskega najemnika, pa le na svojem posestvu. Vendar pa morate ubite zverine takoj izročiti lovskemu najemniku ali njegovemu pooblaščenцу — pazniku, da ne utrpí škode, ker ste drugače vi za njo odgovorni.

I. K. v Č.

Vozil sem pravilno, ali sem bil kaznovan. Kako si naj pomagam?

Odgovor:

Če ste pravilno vozili, ne razumemo, da bi zamogli biti kaznovani. Ako se vam krivica godi, se pritožite na sresko načelnístvo. Kar se tiče vaših očitánj napram orožniku, pa vam svetujemo, da molčíte, ker ste lahko občutno kaznovani. Take stvari dokazati je težka stvar. Verjamemo, da ste obremenjeni kakor vsi drugi — so pač težke gospodarske razmere!

S. I. v T.

Slišal sem, da so družine, ki imajo po deset otrok, davka proste. Kako je to?

Odgovor:

O takem zakonu nam nič ni znano. Časopisi tudi niso nič priobčili. Ker pa mi vsako važno odredbo priobčujemo, vam samo lahko svetujemo, da čitate Koledar mariborske Kmetijske zveze, tam je priobčeno vse o davkih.

*

Kako se kolje in snaži perutnina.

Ravnaj z živalmi usmiljeno. Ne muči živali pri klanju po nepotrebnem. Le neusmiljeno in surovo srce se veseli muk ubogih živali.

Večji perutnini, puranu, goski, stari raci ali petelinu se odseka glava, ker tako najlažje odteče kri in je žival že kmalu mrtva. Najbolje je, da koljeta

Samo 130 Din

rdeča ali rožasta odeja!

Samo 150 Din

krasna klot odeja!

Samo 43 Din

sivo vzorčasta flanel-odeja!

1004/7

Razpošilja

Trgovski dom Stermecki, Celje št. 24

Neodgovarjajoče se zamenja ali vrne denar.

Zahtevajte takoj novi, veliki, brezplačni ilustrirani cenik z več tisoč slikami!

večjo perutnino dve osebi. Prva prime krepko z eno roko zvezane noge živali, z drugo pa nad hrbet zavijne peroti, tako da žival z njimi ne more otepati okrog sebe. Druga oseba prime glavo, jo položi na leseno klado ter z enim zamahom ostre sekire odseka glavo. Da kri lažje odteče, se dvigne žival za noge kvišku, držati je pa treba prav krepko, da se žival ne iztrga in ne frfota. Če kri ne odteče popolnoma, je meso temno in manj okusno.

Če kolje ena oseba, tedaj drži zvezane noge in perutnice krepko med kolene stisnjene, z levic drži glavo, z desnico pa sekirco. K je glav odsekana, dvigne z eno roko žival za noge kvišku, z drugo pa drži nekaj časa vrat, da kri ne brizga pr eč naokoli.

Pri klanju kokoši, mladih račic ali piščancev se stisnejo noge med kolena, z eno roko se držijo navzgor zavijane peroti in nazaj zasukana glava, z drugo roko pa preceže z ostrim nožem vrat tik pod brado od ušesa do ušesa rav globoko do kosti. Nato se drži žival za noge kvišku, da zamore odteči kri.

Kolje se še na razne druge načine. Tako n. pr. z majhno zarezo tik za levim ušesom, ali s posebnimi škarjicami se prereže žila pod jezikom. Ako

od tebe. Tudi ti si ljubil njih domovino, zanjo si delal, zanjo si dal svoje življenje.

Prišla sta tvoja prijatelja, kakor da bi ti hotela še enkrat izreči zahvalo za tvojo zvestobo. Saj so se spolnile njune srčne želje, da gledata svobodno kraljevino, o kateri sta sanjala v svojih načrtih. Tvojim zemeljskim ostankom pa bodi mir v tuji zemlji!

Zdajci se zasliši rezek pisk, vrata vozov se zaprejo, zadnji pozdravi službujočih oseb. V železniškem stroju močno zabobni, kolesa se zasučejo, vozovi se pomikajo, začetkom počasno, a potem vedno hitreje. Tja dol po ravnini hitijo tihi vozovi. Še enkrat se pokaže Schlossberg; solnce razliva na strehe in sive skale svoje zlate žarke.

Zdi se, kakor da bi hotel tudi ta grič danes poslati svoje pozdrave. Nekdaj je bil priča tolikemu trpljenju in potoku bridkih solz vseh onih, ki so morali prebivati v njegovih temnih prostorih kot mučeniki za samostojnost domovine.

Otresel se je tistih neprijaznih celic, v katerih so zdihovali jetniki, marsikateri po nedolžnem. Prišel je od zapada, kakor silen vihar mogočni cesar Napoleon, ustvaril leta 1809 kra-

ljevino Ilirijo ter dal porušiti mogočno trdnjavo in z njo vse državne zapore.

Zdaj gleda Schlossberg, oproščen svojih strahotnih prostorov, prijazno na mesto in dalje proti bližnjim mejam Jugoslavije. V njegovem zvoniku še vedno visi poleg velike ure mali zvon, ki je zvonil na smrt obsojenim in dne 1. decembra 1671 tudi nesrečnemu grofu Tatenbahu na njegovi zadnji poti. Danes ta zvon molči, prišel je čas sprave.

Zdaj je mir. Minulo je vse žalovanje, minulo je trpljenje. Danes gleda Schlossberg za obema junakoma, katera hitita v naročje matere Slave, ki sta jo ljubila vedno in ki ju sedaj spoštljivo sprejema v večni počitek.

Tam iz daljave od juga pa se sliši grmenje topov, ki nalahno stresa ozračje — prvi pozdrav svobodne jugoslovanske zemlje narodnima junakoma.

Ana Katarina Zrinjska in Erazem Tatenbah sta po prahu svojega telesa ostala v tuji zemlji, njun duh pa plava nad njuno domovino. Za svobodo domovine in srečo naroda sta delovala v vzajemnosti in liubezni. Bridko sta okusila vse

Ste naročeni na list

NEDELJA

?

izhaja vsak teden.

Prinaša vsakokratni nedeljski evangelij in razlago ter druge poučne verske članke, razen tega pa resničen dogodljaj iz misijonov »Mladostni navihaneč — postane redovnik« in mične zgodbe za deco.

Stane mesečno samo 2 Din, celoletno 24 Din. Še danes si naročite NEDELJO po dopisnici na spodnji naslov: **Uprava NEDELJE, Maribor, Slomško trg 20.**

nima človek res izkustva . takem klanju, je boljše, da ga ne izvrši, ker žival pretrpi silne muke, predno konča, in noben krščanski človek ne bode povzročal živali nepotrebnih muk.

Mrtvo žival pusti par minut ležati na miru. Nato se prične čiščenje. Živali, od katerih hočemo imeti suho perje ali puh, se morejo oskubiti, dokler so še tople. Hladna kuretina se ne da več skubiti suha. Tako žival, gos ali raco, pustimo pred zakolom, da se okopa v čisti vodi, nato jo pa spravimo na suh čist prostor, najbolje na svežo slamo. Mrtvo žival obrišemo še s krpo, predno jo začnemo skubiti. — Perje se previdno izpuli ter spravlja v zato pripravljeno vrečico. Nekatere gospodinje oskubijo celo žival kar suho, vendar tako čiščenje je zamudno.

Najlažje in najhitreje se vrši na sledeči način:

Stara kuretina se popari s kropom in obrača v vodi z drogom, da se na vse strani dobro omoči. Mlada kuretina, posebno piščanci, se ne smejo pokropati, ker se zaparjena koža olupi s perjem vred in meso ni okusno. Krop se zlije v škaf ali drugo primerno posodo. Nato se prvo noge pomočijo v krop, da se gorenja koža lahko odstrani. Pišče se prime za noge ter pomaka v vročo vodo, tako da je od vseh strani dodobra namočeno, ne sme se pa pustiti ležati v kropu. Poskusi se populiti nekaj peresc na raznih krajih, in če se dajo raše izpuliti, je pišče dovolj zaparjeno. Sedaj za prvo potegni kožo z nog, nato pa primi z eno roko za nogo, z drugo pa začni pri kolenu po bedri navzgor skubiti perje. Potegni s palcem tik ob koži navzgor ter kar po vrsti izruj perje. Ne pusti ničesar za seboj. Čim natančneje se to dela, tem prej je delo končano in tem lepše je žival očiščena. Ko je bedra na zgornji strani do pod peroti očiščena, obrni ter oskubi še spodnjo stran do prs. Na isti način očisti še drugo bedro, položi kuretino na hrbet, primi za rep, onipli prsa, počenši od repa čez vrat do glave, obrni ter očisti ravno-

tako hrbet. Nato šele odstrani perje na spodnji strani perotnic, nato na gorenji, izruj velika peresca perotnic in prav nazadnje šele peresa v repu.

Obara ali ajmoht iz kuretine.

Očiščena puranova glava se preseka na dvoje, vrat in perutnice pa na več koščkov. Vse to ter puranove jetrce in želodec, nadalje en košček svinjskega hrbtišča ali pa četrt kile borove govedine se pristavi z 2 litra hladne vode ter sledečimi začimbami k ognju: korenina peteršilja, za drobno jajce debe la zelena (opih) z zelenjem vred, eden srednje velik ostrgan in na štiri dele prerezan koren, 2 lorberjeva lista, 10 celih zrn popra, sol in malo muškato-vega cveta. Pusti vse počasi zavreti in kuhaj dve uri. Nato se napravi redko, srednjerjavno prežganje iz treh žlic moke in toliko masti, da se moka ne žge na suhem. Prežganje se previdno vsuje v juho, vse skupaj premeša, da se ne napravijo štrukelji ter pusti juho vreti počasi še pol ure. Med tem se jo lahko kisa z dobrim vinskim kisom ali za bolnike z limonovim sokom. Pusti se pa tudi lahko sladka — brez kis- sanja.

Koščke mesa polovi iz juhe ter daj v skledo, juho pa precedi na meso ter postavi na mizo s praženim rižem ali ocvrtim kruhom.

Lahko pa zakuhaš potem ko si juho že precedila, pač pa v lonec, par pesti prebratega in opranega riža.

Še boljša je seveda obara, če se vzame cela na manjše kose razrezana — mastna kokoška ali purica. Če ne zakuhaš riža, lahko postaviš obaro z vso zelenjavo vred na mizo. Vsak po svojem okusu!

Družinska prafika za leto 1931

s podobo Svete družine že dobite vsepovsod. Segajte pridno po njej, ker je res nekaj prav praktičnega.

Ocvrt kruh.

V primerni skledi raztepi z vilicami jajce ter obrosi s tem na male kocke zrezane žemljice ali kruh. Nato vsuj ta kruh v ponvo ali kastrolo na vročo mast ter pridno meša, d. se ne pripali (ne preveč masti). Za dve mali žemlji zadostuje eno jajce.

Božični kruh iz suhega sadja.

Skuhaj suhe jabolčne krljce, slive, hruške in breskve, ne preveč mehko. Hladne razreži na male pol orehovega jedrca velike koščke. Košice od sliv se veda odstrani. Ravnotako razreži oprane suhe fige iz venca. Od vsakega zrezanega sadja deni v skledo po pol litra ter dodaj še 2 do 3 pesti opranih rozin, ravnotoliko razpolovljenih oreh-ovih jedrc in lešnikov, eno malo žli-čko zmletga cimeta, pol žličke zmle- tih nageljevih žbic, par žlic sladkorja (po okusu), par velikih žlic ruma ali slivovke, vse skupaj dobro premešaj, ter pusti stati na hladnem prostoru 24 ur.

Napravi iz eden in pol litra moke te- sto za kruh, prideni pa več kvasa ka- kor običajno, da potem lažje vshaja. Primešaj k testu dodobra (ali ne mesi sedaj preveč) sadno mešanico od po- prejšnjega dne, oblikuj hlebček ali — štruco, pusti da močno vshaja ter pe- ci v vroči peči nekaj dalje časa kakor navaden pšeničen kruh.

Tak saden kruh je dober šele čez 3 do 4 dni, drži se pa prav okusen tudi dva tedna in še več.

NAŠA DRUŠTVA

Izobraževalno društvo v Krčevini priredi dne 26. decembra, na praznik sv. Štefana ob treh po- polodne gledališko predstavo: »Obljube božjega Srca« v društvenem domu v Krčevini. Godba Katoliške omladine.

Marija Snežna. Dekliška Marijina družba pri Mariji Snežni priredi na Štefanovo igro »Tri se-

Najboljša reklama

za trgovce, obrt- nike in zasebnike

so lepe tiskovine,

kakor n. pr. pisme- ni papir, zavitki, računi, memoran- de, dopisnice, le- taki, epaki, barvo- tiski, vecbarvne razglednice in pri- poročilnice

ki jih izvršuje

v najmodernejši iz- peljavi, hitro in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila

o Mariboru, Koroska c. 5

strahovite udarce usode. Njuni duši, oproščeni zemeljskih spon in očiščeni vseh človeških slabosti in napak, uživata v sinjih višavah mir in blaženost.

Slovenski narod, kojemu sta pomagala, da bi prišel do svobode in samostojnosti, in ki je po dolgem času vendar dosegel zaželjeni cilj, blago- slavlja njun spomin, ki bo živel, dokler bo živel slovenski rod.

Slovstvo.

1. Erbhuldigungs Actus im Hertzogthum Steyer.
2. Evgenij Kumičič: Urota Zrinjsko-Frankopan- ska.
3. Dr. Fr. Krones: Aktenmässige Beiträge zur Geschichte des Tattenbachschen Processus.
4. Dr. Avguštin Stegenšek: Konjiška dekanija.
5. Jos. Mantuani: Peter Zrinjski in Fran Krištof Frankopan (DS. 1919).
6. v. Hammer-Purgstall: Die Gallerin auf der Riegersburg.

7. Janisch: Topografisch-statistisches Lexikon von Steiermark.

8. Dr. Gustav Puff: Marburger Taschenbuch für Geschichte, Landes- und Sagenkunde der Steiermark. III. Jahrgang 1859.

9. Dr. Proschko: Erasmus Tattenbach.

10. Dr. Josip Gruden: Zgodovina slovenskega naroda.

11. Maylat: Österr. Geschichte.

12. Josip Jurčič: Erazem Tatenbah — Bojim se te.

(Konec.)

Naša povest v prihodnjem letu:

Januš Golec: „Guzaj“.

stre«. Začetek ob 3. uri popoldan. Vsi vljudo vabljeni.

Kapela pri Radenci. Naše bralno društvo priredi na Štefanovo, dne 26. decembra popoldne ob 17. (5.) uri v zdraviliški restavraciji pri g. Maršeku igro »Veriga«. Vsi prijatelji poštene zabave prijazno vabljeni.

Ptuj. Dekliška Marijina družba pri oo. minoritih je priredila dne 8. decembra v gledališču v Ptuj slavnostno akademijo. Polno natrpana gledališka dvorana je pričala veliko zanimanje za to prireditev. Zares diven prizor: »K materi« in deklamacija deklic »Tebi Marija« je kot uvod izredno učinkovala na občinstvo. Nežno in miho se je razlegal zbor deklet: »Ti moja Mati«. Gdč. M. Pihler je deklamiral: »Slavnostnemu dnevu« z gesto in izredno finim občutkom. Igra: »Marijin otrok« je ganila gledalce do solz. Slavnostni govor bi pa zaslužil poseben ponatis v našem časniku. Med odmori nas je zabaval tamburaški zbor gojencev minoritskega zavoda, ki je proizvajal milodoneče jugoslovanske pesmi v primernem taktu in s fineso. Da je ta prireditev tako lepo uspela, je zasluža č. g. minoritov, ki so za to zastavili vse svoje moči in se niso zbal velike pozhrtvevalnosti, ki jo zahteva taka akademija. Bog vam plačaj!

Sv. Janž na Dravskem polju. Naše izobraževalno društvo je priredilo v nedeljo, dne 7. tega meseca v svojem domu prvi Miklavžev večer. Na sporedu sta bili dve burki, petje moškega in mešanega zbora, Miklavževa igra in obdarovanje. Naši šolarji se kar niso mogli načuditi, da jim je Miklavž prinesel toliko lepih daril. Pa tudi odrasle je marsikatero darilo presenetilo. Dne 8. decembra se je vršila v našem domu druga predstava, žaloigra »Mlinar in njegova hči«. Kakor vedno, je bil obisk tudi tokrat zelo lep. Igralci, ki so se s pogostimi prireditvami že zelo izurili, so rešili svoje vloge prav dobro. Posebno imejitelja glavnih ulog, Marica in Konrad sta gledalce kar presenetila. Ljudstvo je s pozornostjo sledilo dejanju in z navdušenjem ploskalo igralcem. Zanimivo je, da ima naše kmetsko ljudstvo, posebno mladina, toliko razumevanja in čuta za lepo, globoko občuteno igro. Lepa igra je prava hrana za mlado dušo, ki hrepeni po duševnem ugodju. Zato naj bi izobraževalna društva skrbela, da bodo na svojih odrih predstavljala kmečkemu ljudstvu domače kmetijske igre, kajti le z lepimi igrami se bo naša mladina vzgajala. — Žal, da je med kmetsko mladino dosti tudi takšnih, ki se nimajo razumevanja za lepe igre. To so navadno tisti, ki živijo v slabih družbah in dobivajo svojo duševno izobrazbo (če je sploh to izobrazba) le na ničvrednih veseliceh. Ko bomo tudi te spravili v poštena društva in jim dali prave izobrazbe, tedaj se le bo izgnila iz kmetske mladine tista divjost in sirovost, ki se še žal med njo nahaja.

Slov. Konjice. Katoliško izobraževalno društvo priredi na praznik sv. Štefana dne 26. t. m. ob treh popoldne v Društvenem domu v Konjicah velezanimivo igro »Ben Hur«. Igra je posneta po slovitom Wallacevem romanu. Dejanje se vrši večinoma v Palestini in nas povede v čase Kristusovega rojstva. V nosilcu igre se razkriva ljubezen Judov do naroda in vere svojih očetov, proti Messali, predstavniku poganskega in ošabnega Rima. Težke žrtve prenaša njegova junaška duša, a zmaga. Ta zmaga zažari tem lepše, ko Ben-Hur doživi obenem uresničenje kopernen judiovskega ljudstva, prihoda Odrešenika in čudežno ozdravljenje svoje matere in sestre, žrtvi Messalove maščevalnosti. Pri igri nastopa do 40 oseb v slikovitih judovskih in rimskih nošah. Vsled pestre in obširne vsebine bo zagotovljeno mnogo notranjega užitka. Vabimo vse bližnje in okoličane, da izkoristijo priliko ter ne zamudijo res svojevrstnega gledališkega

ga komada. Priporoča se nakup vstopnic v predprodaji trgovca Valenčaka ter tudi točen prihod.

Vojnik. Tukajšnja Krekova družina vprizori na praznik sv. Štefana, dne 26. decembra tega leta igro v treh dejanjih: »Veriga«. Igra je pomembno delo pisatelja Finžgarja, zato se obeta občinstvu ta dan poseben užitek. Bog živi!

Sv. Peter pod Sv. gorami. Katoliško prosvetno društvo pri Sv. Petru pod Sv. gorami priredi na Štefanovo, dne 26. decembra tega leta ob 3. uri popoldne v katoliškem prosvetnem domu krasno svetopisemsko igro v štirih dejanjih: »Skrivnostna sveta noč«. Prvo dejanje se vrši pred betlehemijskimi vrati, drugo dejanje nas zapelje k pastircem pri čredi, tretje k prikazni angela in četrto v betlehemijski hlev. Vsi, ki vam je pri srcu skrivnost svete noči, ko se opeva najdražje in najblajše, kar poseda svet: »Dete nam je rojeno...« — Pridite! Tako bodo vaši božični prazniki zares veseli in blagodejni. Kostimi so za to igro izposojeni iz Ljubljane. Bog živi!

DOPISI

Čakovec. V vasi Šegovi je nastal požar, kateri se je hitro razširil. Dokler je prispela požarna bramba iz Rasinja, je pogorelo šest hiš. Po velikem trudu gasilcev in vaščanov se je ogenj omejil, da ni segel dalje. Škoda je velika, tem večja, ker so kmetje slabo zavarovani. Oblasti so začele energično iskati krivca požara. — Ponesrečil se je Jožef Hariminec, ko je stopal z vlaka na postaji v Mušolinovcu. Padel je med odbojnik in se na njih zaustavil, višoč na tuku. Ko se je vlak premaknil, so mu šla kolesa preko prstov na nogi. Prepeljali so ga v čakovsko bolnico. — Veliko nezadovoljstvo je izzvala novica, da bo čakovska sodna ekspozitura ukinjena in da bo Čakovec z Medjimurjem prišel pod oblast varazdinskega okrožnega sodišča. Da bi se ta odločitev pravosodnega ministrstva ne izvršila, je odšla v Beograd deputacija, katero tvorijo župan g. Rudolf Kropček, svetovalec Mijo Grbinčar in Andrija Tkalec ter odvetnik dr. Jerko Frantovič. Namen deputacije je, da se zopet obnovi okrožno sodišče, kakor je to bilo do leta 1880. Tega leta so ga namreč Madžari zaradi političnih namenov preselili v Veliko Kanižo. Po svetovni vojni sta prišla sreza Čakovec in Prelog pod teritorialno oblast somborskega okrožnega sodišča. Zaradi velike oddaljenosti Sombora od Medjimurja je ministrstvo pravosodja ustanovilo v Čakovcu ekspozituro. V slučaju, da se prošnji deputacije ugodijo, se zavezuje čakovska občina zgraditi še eno nadstropje na poslopje, v katerem se sedaj nahaja ekspozitura, in napravo modernih higijskih naprav.

Razvanje pri Mariboru. Občina Pivola je poslala banski upravi v Ljubljani vlogo, s katero prosijo posamezniki za prešolanje 9 hiš iz šolskega okoliša Hoče v šolski okoliš Razvanje. Za enako prešolanje je prosila tudi občina Pohorje. Občinski odbor občine Razvanje, kakor tudi krajevni šolski odbor razvanjski se je izrekel za prešolanje, odnosno ugoditev prošnje občine Pivola in Pohorje. — Napeljava električne razsvetljave v šolskem poslopiju je dovršena. — Nove hišne številke so dobili naši domovi vse enake in v državnih barvah.

Pekre. Prostovoljno gasilno društvo Pekre priredi dne 31. decembra tega leta v gostilni gospoda Tomše v Pekrah Silvestrov večer s srečelovom ter drugimi različnim zabavami. Sodeluje tudi pevsko društvo. Ker je čisti dobiček namenjen za odplačilo avtomobila, vas vljudo vabi odbor

Slovenjgradec. Pretekli petek zjutraj je v tukajšnji javni bolnici umrl gospod Lovro Potočnik, krojač in posestnik v Slovenjgradu. Rajni je bil rojen dne 24. januarja 1879 v Djekšah na Koroškem, od koder se je po nesrečnem plebiscitu kot zaveden Slovenec moral umakniti v Slovenjgradec. Bil je pravi krščanski mož in veren katoličan, večletni naročnik »Slov. Gospodarja« in drugih krščanskih listov, odbornik v bivšem občinskem odboru, blagajnik Obrtnega društva in odbornik zadruge krojačev in čevljarjev v Slovenjgradu. Bil je tudi zelo markantna oseba vsej duhovščini bližnje in daljše okolice dobro znan. Kako priljubljen je rajni je rajni Potočnik bil, je pokazal njegov pogreb, ki se je vršil v nedeljo dne 14. t. m., ob treh popoldne izpred mrtvašnice javne bolnice na mestno pokopališče. Že davno pred tretjo uro se je na dvorišču bolnice nabralo na stotine ljudi iz mesta in okolice, ki so rajnika spremljali v dolgem sprevodu na njegovi zadnji poti. Zlasti mnogo je bilo trgovcev in vsi obrtniki. Sprevod je vodil v spremstvu treh gospodov duhovnikov mestni župnik vlč. gospod Čizek. Pri odprtem grobu se je v krasnih besedah poslovil od pokojnika vlč. gospod Kotnik, župnik iz Podgorja in velik prijatelj pokojnikov, ter gospo Ivan Kasell za Obrtno društvo in obe zadrugi. Pokojnik zapušta ženo in 3 nepreskrbljene sinove. Pretresljivo je bilo videti in slišati najmlajšega okrog šestletnega sinčka Tončka, ki je v sprevodu, na grob in domov grede tako miho jokalo za svojim ljubim atekom, da se je vsakemu moglo storiti hudo pri srcu, ko je videl in slišal to malo siroto. Pokojniku blag spomin!

Šmiklavž pri Slovenjgradu. Hud mraz, ki je sredi novembra tega leta pritisnil, je imel zelo posledico, da so pri nas otroci v velikem številu oboleli na ošpicah. Posebno večji šolski otroci so zapadli tej bolezni. Bolezen se je po polagoma razširila tudi na majhne otroke, ki še ne obiskujejo šole. Zahtevala je pa ta bolezen že tri smrtne žrtve. Tako je umrla tukajšn, uglednemu posestniku Andreju Čus, po domače Kodru njegova najmlajša hčerka, ravno tako čevljarju Meturju hčerka; umrl pa je tudi ednajst let star šolski učenec Franc Mirkec, po domače Mostnarjev. Žalostnim staršem naše sožalje. — Dne 3. decembra tega leta je umrl pri nas tudi najstarejši mož v naši župniji, gostač Luka Stumpf v visoki starosti 90 let. Naj počiva v miru!

Ribnica na Pohorju. Z mesecem novembrom se je zaključil pri nas trimesečni gospodinjski tečaj. Obiskovalo ga je 21 naših deklet ter se trudilo usposobiti se za podkrepitev umskega in gospodinjskega napredka po naših hišah ter tako dati našemu gospodinjstvu nov preporod. Prav tako, naš kmetski stan naj živi, saj njegov je posihmal — po besedah našega nesmrtnega poeta S. Gregorčiča — vstajenja dan. Dasi tudi smo z letino, kakor smo že zadnjič povedali, še precej zadovoljni, navzlic temu pa tudi nas dušijo težki časi. Razne dajatve rastejo, a cene kmetskimi proizvodom padajo, kar povzroča denarno stisko pri kmetu in delavcu. Lesno blago se ustavlja, ker pa denar mora biti, je primoran naš kmet vnovčiti svoj les za kakoršnokoli ceno. Ker je naše Pohorje s svojimi njivami in travniki zelo omejeno, nimamo razen lesa itak skoro ničesar prodati. Če pa je tu in tam vendarle odvisnih kakšnih par volov, ni kupcev; na naših sejnih vlada zadnje čase sploh takšno mrtvilo, da je škoda živino tje kaj zaman mučiti. Ta gospodarska kriza umevno ni brez kvarljivega vpliva tudi na delavstvo. Ni več tako enostavno dobiti našim delavcem dovolj dela, kakor je to šlo zadnja leta. Nič boljših časov ne preživljajo tudi naši obrtniki. Iz tega ravno je razvidno, kaj je vreden v državi kmetski stan, razvidno, da je kmet res takorekoč krušni oče vseh stanov. — Precej naših delavcev je bilo občutno prizadetih

tudi z ustavo kamnoseškega podjetja gospoda E. Erliha v Hudemkotu. Nekateri v tej stroki boljše izvežbani so se podali zatem v kamnolom, novo otvoren v Jagodini, proga Beograd-Bosna. Navzlic klavrnim časom pa bodo ostali naši stari znanci iz našega kraja zvesti naročniki Slovenskega Gospodarja; saj v njem ravno najdejo marsikateri razvedrilni trenutek tudi v bolj mračnih dneh.

Sv. Primož na Pohorju. V petek, dne 12. decembra tega leta je pogorela bajta posestnika in župana Alojzija Peruš. Lično, dobro zgrajeno poslopje z malim hlevom in skednjem. Hvala Bogu, da je bilo mirno in da še leži sneg po strehah, sicer bi bila pogorela cela velika domačija.

Selnica ob Dravi. Na narodni praznik dne 1. decembra se je poslovila od dekliskega stanu in vstopila v zakonskega naša dolgoletna cerkvena pevka in blagajničarka dramatičnega odseka Micika Mačekova. Izbrala si je za moža posestnika iz Sv. Lovrenca na Pohorju. Dan njene poroke je bil tako taven, da še njene prijateljice niso vedele, kedaj bi ji čestitale. Fantje so pa izvohunili, kedaj in kje je bilo treba napeti močne splavarske vrvi, ki so v zadnjem desetletju kljubovale ne samo reki Dravi in Muri, ampak celo valovom Donavskega veletoka. Kako da ne bi zadržale šentlovrenskega Tatra-avtomobila, v katerem so se vozili ženin in nevesta in spremeljenci? Mnogo deklet, oziroma nevest je že odražalo iz naše župnije, pa še nobena ni imela pri odhodu takšnega slovesa. To je dokaz, kako priljubljena je bila dobra in prijazna Micika. Naj bo srečna na svojem izvljenjskem potu!

Gornja Sv. Kungota. Pri poroki Tomaža Petek z Liziko Toso se je nabralo pri veselih svatih za prepotrebno mariborsko bogoslovje 115 Din, kar naj bi posnemali vse svatje pri poročnih veseljih, ki se bodo v prihodnje vršile. Bog plačaj tisočero! Misijonsko plačilo vsem, ki podpirajo to velevažno akcijo v korist in slavo katoliške Cerkve.

Sv. Trojica v Slov. goricah. Neizprosna smrt je s svojo koščeno roko zadnji čas potrkala na treh vratih v Zgornji Senarski. Prejšnji teden smo pokopali 32 let staro Mulečovo Mimiko iz dobre Mulečeve hiše. Bila je več let v službi v Zagrebu, kjer si je nakopala zavratno bolezen jetiko, kateri je po daljšem bolehanju vdana v voljo božjo tudi podlegla. — Dober teden poprej pa je zatislila svoje trudne oči Čehova Urša. Bila je mnoga leta huda trpinka. Počasi je hiral, počasi so jo zapuščale moči, vendar ni bilo slišati tožbe iz njenih ust. Skoro celih 30 let je hodila na cerkveni kor, kjer je s svojim lepim glasom mnogo pripomogla k lepoti cerkvenega petja. — Težek udarec je zadel tudi Košarjevo hišo. Gospodar se je namreč vdrgič poročil in dobil v hišo prav pridno, skrbno in varčno gospodinjjo. Vendar je pa usoda hotela, da se je ta po porodu prvega svojega otroka nekaj pokvarila, kar je zahtevalo njeno prezgodnjo smrt. Zapustila je žalujočega moža, svojega živega otročiča in več otrok iz moževega prvega zakona. Pretrepljiv trenutek je bil za vse pogrebce, ko je krsna botra prinesla par dni starega otroka, da se je poslovil od mrtve svoje mamike. — Naj počivajo v miru vse tri Lenarčanke, vse njihove preostale pa naj tolaži usmiljeni Bog!

Pluj. Dne 28. decembra tega leta priredi društvo za popravilo župne cerkve sv. Petra in Pavla veliko tombolo. Glavni dobitek je lep šivalni stroj tvrdke Singer z električno lučjo, drugi dobitki so zlata ura, tretji možko kolo, četrti žensko kolo, peti in šesti pa klatra drv, sedmi bala belega platna, osmi živi prašič, deveti koža za podplate in deseti vreča moke. Razen tega je še nad 300 drugih lepih dobitkov. Tablica stane samo 5 Din. Torej zelo poceni predeš do lepih dobitkov. Pridite od blizu in daleč.

Pavlovce pri Ormožu. Dne 12. t. m. so se fantje stegli. Tepež bi bil skoro povzročil enemu smrt, ker so šli kar trije junaki nad enega. Šlo je za dekleta. Najprej prepir, potem so prešli v grozen boj s koli, ročicami, revolverji in noži. Nazadnje so morali trije pobegniti pred enim, čeprav so mu prizadjali težke poškodbe po telesu. Žalostna slika naše mladine, kakor ne bi smela biti!

Križevci pri Ljutomeru. Na Štefanovo dne 26. in v nedeljo dne 28. t. m. priredi tukajšnje gasilno društvo božično povest v štirih dejanjih »Peterčkove poslednje sanje« v Slomškovi dvorani. Komur je le količkaj znana ta igra, prav gotovo ne bo izostal, kajti igrice je vsebinsko tako lepa, obenem tako gniljiva, da gledalcu nehoti privabi solze v oči. Posebno se vabijo matere, da pripeljejo svoje malčke, kajti ravno za njih bode to poseben praznik, obenem pa za nje znižana vstopnina do 10. leta na 2 Din.

Paradiž, Sv. Barbara v Halozah. (Nagla smrt.) Pretečeni terek je umrl nagle smrti Fr. Jurgec, posestnik v Paradižu, po domače Pavlek. Pokojni je bil več let odbornik domače občine, 20 let predsednik domačega bralnega društva »Naprejš«, član in odbornik posojilnice, predsednik krajevnih Kmetijske zveze, član Sadjarske podružnice, bivši član Izobraževalnega društva itd. Kot pevec tenorist je bil zelo dober družabnik in obče čislán. Sprevod od hiše žalosti do pokopališča je bil priča njegove veljave. Udeležili so se ga zastopniki vseh društev in organizacij. Domači cerkveni in društveni pevci so mu doma in ob grobu zapeli ganljive žalostinke v slovo. Gospod učitelj Trobiš je v imenu prijateljev in Bralnega društva govoril poslovljne besede, kakor tudi g. Anton Jurgec na domu v imenu posojilnice in ostalih organizacij.

Kokarje. Na razglednem kraju blizu Krajnikove hiše v Kokarjih stoji moderno napravljeno znamenje (križ imenovano), ki sta ga Marija Fricelj in Frančiška, omožena Florjanc, doma ravno tam, dali pozidati v čast božjo in v spomin nesrečne smrti njunega očeta Jožefa Fricelja leta 1927 in smrti matere Jožefe Fricelj. Ta kapelica je prebarvana in okrašena s sliko Svete družine in drugimi podobami. Blagoslovil jo je p. Vladimir iz Nazarja dne 23. novembra tega leta ter izrekel zahvalo tistim, ki so oskrbeli pozidavo in opremo te lepe kapelice. Lepa hvala tudi vsem, ki so k temu kaj pomagali! Bog jim plačaj!

Šmarje pri Jelšah. Lepo število zastopnikov našega kmetstva se je z g. Turkom udeležilo občnega zbora naše dične Kmetijske zveze v Mariboru. Veselili smo se njenih lepih uspehov za naš blagor in smo navdušeno pritrjevali njenim važnim sklepom. Da bi se le tudi uresničili! Saj smo vse pomoči potrebni. Še lanskega vinskega pridelka nismo vnovčili, kako in kdaj se bomo letošnjega? Prav bi pač bilo, če bi se vsi naši gostilničarji v prvi vrsti le na nas ozirali. — Naše banovinske ceste so vzorno urejene. Kmalu se jim še pridruži nova proga Belo-Zibika. Zdaj že gradijo belski most naproti šketovi hiši. — Električna luč je napeljana že v bližnji št. Jur. Obljublja se tudi nam. Ko bi nam le že ob drugem Božiču razsvetljevala naše lepe cerkvene jaslice in nam izpodrinila tiste petrolejke, ki smo se jih zaradi slabega olja že strahovito naveličali.

Sv. Vid pri Grobelnem. Zadnjo nedeljo smo spremili na zadnji poti nad vse priljubljene Andreja Aubleja. Bil je daleč na okoli znan kot pošten kupec svinj. Rajni Andrej je bil mož, kakoršnih si vsaka župnija želi veliko imeti. Njemu enakih je žal le malo. Nikdar se ni bal pokazati se kot dober katoliški mož. Nikdar ni klonil glave pred nasprotniki vere, katero je branil, kadar so jo napadali. Da je bil velik mož šentvidske občine, je pokazal tudi njegov pogreb, kakoršnih je v št. Vidu le malo še bilo. Ponesli so

ga člani gasilnega društva, kojega prijatelj in tudi ustanovni član je bil rajni, in ob udeležbi prijateljev iz domače in tudi sosednjih župnij smo ga pustili k pokoju v domači zemlji slovenski, katero je tako ljubil. Ob odprtem grobu je vzel od njega slovo njegov prijatelj Grosek in poveljnik Gasilnega društva. Dragi Andrej, bodi ti zemlja lahka! Prosi Boga, da tvoji dobri nasveti ostanejo pri nas in vodijo tvojega dobrega sina po tisti poti, po kateri si ti hodil! Sinu Antonu in vsem ostalim naše sožalje!

Pišec. Dne 30. novembra sta bila v tukajšnji cerkvi poročena gospa Rezi Gerec, rojena Ivanšek, veleposestnica in trgovkinja, z gosp. Francem Vimpolšek, posestniškim sinom iz Črna brežiške župnije. Na preveseli svatbi je mala družba na predlog gospe neveste zbrala 250 Din za novo bogoslovnico v Mariboru, ki že hrani blago gospe kot dobrotnika v posebni knjigi. Upamo, da je gospod Vimpolšek, ki se je pred nekaj leti vrnil iz Amerike, našel v prijaznih Pišecah svoj mirni dom v lepi Gerečevi hiši, hudo preizkušena gospa pa nadomestilo za prerano izgubljenega g. Franca Gereca. Veselimo se pa tudi, da ostane ta ugledna hiša še nadalje Cerkvi tako dobrohotno naklonjena. Novoporočencema naše srčne čestitke in vso srečo od dobrotnega Boga! — Pri tej priliki z veseljem ugotavljamo, da je našel gospod Vimpolšek v pišeckem zatišju svojega tovariša iz Amerike, vedno veselega gospoda Josipa Stojana z ljubeznivo njegovo gospo Nežko, tukajšnjo rojakinjo, ki sta že leta 1925 pozidala tik cerkve krasno vilo, in od tistega časa iz svoje umetne parne pekarne zalagata večji del spodnjega Posavja s svojim prvovrstnim ameriškanskim kruhom. Naj rodi ameriškanska podjetnost še nadalje svoje blagodejne sadove v Pišecah!

Koprivnica. Žalostne dneve smo imeli v tekočem letu. Tri nađebudne fante, 24 do 26 let stare, smo spremljali k večnemu počitku. Na, lezli so si tuberkulozo. Med dobrimi najboljši pa je bil Alojzij Božičnik, bivši orglarski vajenec. Že pred vojaškimi leti je bil nekaj časa cerkovnik; njegova vestnost in gorečnost za red in lepo snago hiše božje je znana. Ko se je vrnil, bi rad bil postal še organist, da bi še bolj sodeloval pri službi božji in z duhovnikom prepeval slavo božjo. Nemila smrt zo štiriletni tuberkulozni pljučni bolezni mu je podrla ta blagi načrt! Dne 7. decembra ga smo spremili v boljše življenje na kraj miru in počitka, na domače pokopališče, angeli pa v nebeški raj! Pevci in pevke so mu zapeli dve gniljivi žalostinki, eno v cerkvi, eno na grobu. Spremljala ga je mnogoštevilna množica ljudi iz domače in sosednje župnije! Počivaj, dragi Lojzek, sladko tam na božji nji-vi, tvoj duh pa naj uživa Boga in prepeva njegovo čast na vekov veke! Saj si bil tako dober in čednosten mladenič! Z Bogom, čista in pobožna duša! Na svidenje v nebesih!

Sv. Peter pod Svetimi gorami. Pred kratkem smo imeli tukaj volitve cerkvenih ključarjev. Bivši delavni in splošno priljubljeni cerkveni ključarji Štefančič Janez, Kramar Franc, Robek Miha in Koren Alojz so bili ponovno izvoljeni. Na novo pa je bil za cerkvenega ključarja cerkve na Sv. gori izvoljen Jože Mošet. Zanimivo je to, da je pri hiši Mošetovi cerkveno ključarstvo postalo kar tradicionalno, kajti prehaja iz roda na rod. Dal Bog, da bi bil tudi sedanji cerkveni ključar Jože Mošet vreden naslednik svojih prednikov, ki so za kras svetogorske romarske cerkve mnogo storili. Za cerkvenega ključarja župne cerkve sv. Petra je bil tudi na novo izvoljen Lupšina Franc, prava naša korenina. Vsem iskreno čestitamo! — Tukajšnje katoliško prosvetno društvo nam nudi s svojimi prireditvami vedno veliko zabave. Tako smo bili nad dobro uspelim Miklavževim večerom kar presenečeni. Kakor je posneti iz vabil, pa vprizori imenovano društvo na Štefanovo, dne 26. decembra tega leta ob 3. uri popoldne v katoliškem prosvetnem domu krasno

Nova enodružinska hiša blizu farne cerkve, z malim zemljiščem in sadonosnikom, pripravna za upokojenca, se prodaja za Din 40.000. Naslov v upravi. 1493

Božična in novoletna darila.

so ročne torbice, listnice, denarnice, aktovke, kakor tudi potni kovčki, nahrbtniki, dokolenice itd. Vse to v največji izbiri pri

Ivanu Kravos, Maribor, Aleksandrova 13.

Največja odpr. tvrdka glasbil v Jugoslaviji

MEINEL & HEROLD

Tvornica glasbil, gramofonov in harmonik prod. podružnica
MARIBOR BR. 106
daje Vam lepo doma temeljit pouk v igranju kakavega instrumenta potom pis-menega tečaja. Zahtevajte takoj naš veliki brezplačni katalog, ki Vam da vsa pojasnila. 1471

Glasbila
v vsak dom

Krajevne Kmetijske zveze opozarjamo

da hitro na novo naročijo koledarje Kmetijske zveze za leto 1931, ako so prvič poslane koledarje že razpečali. — Kmetiska zveza v Mariboru, Aleksandrova cesta 6.

Zastopnike za prodajo šivalnih strojev, separatorjev, gramofonov, elektrotehničnih predmetov itd. pod zelo ugodnimi pogoji sprejmemo. »Centra«, Ljubljana, poštni predal št. 248. 1416

Služkinja za kuhinjo, pridna in poštena, z letnim spričevalom, starost 20—30 let, se sprejme v stalno službo z novim letom. Naslov v upravi lista. 1519

Gramofone, šivalne stroje, otroške vozičke in kolesa popravljajo najboljši specialna mehanična delavnica Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ulica 14, nasproti Narodnega doma. 1500

Malo posestvo v dobrem stanu prodam poceni: Hölzl, trg Muta. 1489

Najnovejše vsakovrstne krojne vzorce (šnite) razpošilja po poljubnih slikah diplom. krojaštvo, Sv. Peter pod Sv. gorami 9. Izdaja modnih žurnalov. 1495

Gramofoni in plošče

najznamenitejših svetovnih tovarn, znamke »Columbia«, »His Masters Voice«, Parlophon itd. — V veliki izbiri osobito vse slovenske, božične in nabožne gramofonske plošče. — Gramofoni tudi na obroke pri »Jugu« d. z o. z., Maribor, Tattenbachova ulica 14, nasproti Narodnega doma. 1476

Reumatičarji!

Nabavite še danes 1 steklenico

ALGA

za masažo

že jutrišni uspeh Vas bo iznenadil!

Boli Vas ali trga v kosteh, rokah, nogah, sklepih, plečah, zobeh, kolkih, žilah, glavi ?

ALGA

odstrani bolečine takoj

1391

Dobiva se povsod!

1 steklenica Din 16.—

LABORATORIJ „ALGA“, ŠUSAK.

4 stekl. „ALGE“ Din 77.—, 8 stekl. Din 131.—, 14 stekl. Din 205.—, 25 stekl. Din 320.—.

Za jesen in zimo

kupite vse oblačilne predmete najceneje pri tvrdki

I. N. ŠOŠTARIČ,

Maribor, Aleksandrova cesta 13

1243

USTANOVLJENA LETU 1881

CELJSKA POSOJILNICA D. D. V CELJU

Sprejema hranilne vloge od vsakogar, jih obrestuje najugodnejše, nudi popolno varnost in izplačuje točno.

Celje

v lastni hiši Narodni dom

Izvršuje vse denarne posle, kupuje in prodaja tuj denar ter čke na inozemstvo. Izdaja Uverenja za izvoz blaga.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega aktivnega premoženja po Din 100.000.000.— še lastna glavica in rezerve, ki znašajo skupaj nad Din 14.500.000.—.

Maribor
Aleksandrova c. št. 11

Podružnici:

Šoštanj
(v lastni hiši) 223

svetopisemsko igro »Skrivnostna sveta noč« v štirih dejanjih. Vse potrebščine za to igro si je društvo izposodilo iz Ljubljane. Občinstvo se opozarja, predvsem iz sosednjih župnij, naj ne zamudi prilike si ogledati to lepo igro. — Umrli je 14. tega meseca Juri Kunst, ključavničar, blag po svojem značaju in vsled tega tudi zelo priljubljen. Na njegovi poslednji poti so ga spremljali tudi gasilci. Od Nj. Veličanstva kralja je bil odlikovan s srebrno kolajno, od Kralja kraljev pa bode gotovo prejel najvišje priznanje — srečno večnost.

Sv. Štefan pri žusmu. Surovi fantje so napadli in na tla pobili do nezvesti 45 let starega posestnika Janeza Drobinc, stanujočega v Bukovju. Zgodilo se je takole: Oče Drobinc je zvečer poslal svoje sine do 30 korakov vsiran stoječega marofa. Ko stopijo vsi trije pod kozolec, zapazijo, da je vse razsvetljeno od žepnih svetilk ter slišijo surovo psovanje in grde kletve. Tedaj reče eden od domačih fantov: »Kaj iščete tukaj?« Trije fantje so navalili nanj, da je komaj odnesel zdravo kožo. Potem reče žena možu: »Pojdi pogledat, kaj se godi, ker je toliko kletve in vrišč pod kozolcem.« Mož je šel in rekel fantom: »Za božjo voljo, kaj tukaj pod mojo streho tako grdo preklinjate in izzivate! Bodite pametni in se odstranite odtod!« Eden se je baje odstranil, dva pa sta isti hip napadla gospodarja. Eden ga je z nekim topim predmetom s tako silo udaril po glavi, da je Drobinc padel v nezavest. Potem ga je še enkrat udaril preko desne roke. Nato so izginili. Drobinc se s težkimi poškodbami odnesel v hišo. Zdravnik je ugotovil, če bi bil udarec dva milimetra nižji, bi bila nastopila smrt. Posestniku Drobincu želimo skorajšnje okrevanje, napadalcem pa zaslužen kaznen.

Mozirje. Na Štefanovo priredi tukajšnje Katoliško izobraževalno društvo gledališko predstavo »Lovski tat«. Ker so igralci vedno dobro rešili svoje vloge, upamo tudi topot, zato se občinstvo vlnudno vabi.

Polzela. Katoliško izobraževalno društvo uprizori na Štefanovo, dne 26. decembra ob 3. uri popoldne v dvorani g. Cimpermana igro »Damijan Vašek«, drama v štirih dejanjih. Sodelujejo najboljše igralske moči in je upanje, da bomo topot nudili občinstvu nekaj najboljšega. Med odmorom igra društveni tamburaški zbor. Pridite Bog živi!

Polzela. Vse, ki smo jih pri pobiranju prispevkov za Katoliški prosvetni dom kakorkoli prezrli, ali pa radi njih odsotnosti nismo prišli z njimi v osebni stik, tem potom prosimo, da, če tudi z najmanjšim darom pripomorejo

k izvedbi našega načrta. Obenem prosimo tudi vse tiste, ki iz kateregakoli vzroka stojijo ob strani, da s svojim vplivom in delom pomagajo pri našem delu. Gradbeni odbor.

Kmetiška zveza v Mariboru

izreka prisrčno zahvalo vsem svojim odbornikom in članom za zvesto in požrtovalno sodelovanje ter jim želi vsele božične praznike in srečno Novo leto!

NAČELSTVO.

Kandidatura za poslanca. A: »Veš, kaj bi jaz najraje?« — B: »Kaj?« — A: »Najraje bi na smrtni postelji bil kandidat za poslanca.« — B: »Zakaj pa to?« — A: »Tedaj bi mi izprašale vse škrinice dobro vest in bi se potem lahko čisto spovedal in dobro na smrt pripravil.«

Zakaj je nahod dober. Kuharica: »Ta pečenka že smrdi, treba jo je zavreči.« Gospodar: »Pustite jo še. Morda pa le še pride kmalu kdo, ki ima nahod.«

Učitelj: »Fric, kaj je tvoj oče po poklicu?« — Fric molči: »Ti me morda nisi razumel; vedel bi rad, kaj tvoj oče dela.« — Fric: »Moj oče vedno to dela, kar mu mati zaukaže.«

Njena volja: On: »Vaš mož torej ne kadi več? K temu je treba mnogo trdne volje.« Žena: »O, te jaz zadosti!«

★

Molitve po maši z novim besedilom, kakor ga določa novi katekizem, so izšle v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Cena dosedanja.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim odjemalcem Josip Weiss, prej Ferd. Hartinger, Maribor, Aleksandrova c. 29. 1524

Svinjske kože kupuje vedno po najvišji ceni ti govinu Franc Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer 1514

Vabilo na izredni občni zbor Spodnještajerske ljudske posojilnice v Mariboru, ki se vrši v petek, dne 2. januarja 1931 ob 16. uri popoldne. Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši eno uro pozneje drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih. Dnevni red: 1. Čitanje in potrditev zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Sklepanje o rezervnem skladu. 3. Slučajnosti. Načelstvo. 1528

Išče se hlapec k živini in konjem, trezen, pošten, v župnišču, ki razume tudi kmetijstvo. Bolje starejši okoli 50 let star. Plača po dogovoru. 1518

Jabolke, lepe namizne kupim večjo množino ter prosim cenjene posestnike in sadjarje, da pošljejo svoje ponudbe na naslov: Ivan Sumrak, trg. Pišce pri Brežicah. 1523

Gostilna Društveni Dom, poprej Weissenstein — Ptuj. Dobro haloško vino po 12 dinarjev. Izvrstna kuhinja. Obed in večerja za abonente. Sobe za tuje. V isti hiši je tudi agentura, prodaja srečk za Razredno loterijo. Sprejem insektorov. — Zastopstvo Zavarovalne družbe Commercial Union. 1522

Sprejem mlinarskega učenca, zdravega, od poštenih staršev. Hrana in stanovanje pri meni. Ivan Munda, posestnik in lastnik mlina Šavci štev. 30. 1523

Prodaja se lepo posestvo, približno 18 oralov; sadonosnik, travnik, njive, vinograd — pri farni cerkvi. Anton Jug, Vrenskagorca 29, p. Buče. 1525

Raznovrstne hiše, vile, kmetije, mline, trgovine, gostilne, stavbišča se zelo ugodno pradaajo in kupujejo potom posredovalnice Lesjak, Teharje št. 14, Celje. 1526

Kolesarji! Pezor! Končala je sezona za voziti. Sedaj je treba preskrbeti za prihodnjo bližnjo pomlad. In sicer, da vaša kolesa pustite urediti z malimi stroški kot nova. Kolesa popolnoma narazen vzeti, emajlirati ali ponikljati, vse ležaje temeljito očistiti, zbrusiti ter na novo z najboljšo vaselino namazati ter sestaviti, tako da boste imeli kolo za prihodnjo leto preskrbljeno. Shramba koles in motorjev čez zimo. Priporočila se največja specialna mehanična delavnica Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ulica 14, nasproti Narodnega doma. Brezkonkurenčne cene! Točna in solidna postrežba! 1501

Zdrav in priden učenec, petnajst do dvajset let star se sprejme takoj v pekarni Pisanec Maribor, Koroška cesta 11. 1520

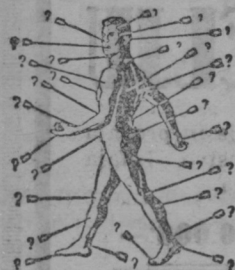
V najem se da hiša, njiva, sadonosnik. Rošpo št. 104 pri Mariboru. 152

Posedba do 600 oralov, hiše, gostilne, žage, prodaja ceni primerno Posredovalnica, Maribor, Sodna ulica 30. 1461

Učenec se sprejme. Pekarna Ivan Franci, Taborška ulica 16, Maribor. 1461

Učenec za trgovino z mešanim blagom na deželi z dobro šolsko izobrazbo se sprejme takoj. Ponudbe pod »Pošten« na upravo lista. 1445

Kje tiči vzrok?

V revmatizmu, trganju v sklepih, živčnih bolečinah? Mogoče posledice prehlajenja? Večinoma je vzrok v takih slučajih nezadostna nega telesa. Veliko ljudi že čez 34 let rabi okrepjujoče sredstvo za olajšanje bolečin, hitro zdravlilo in kozmetikum: Fellerjev »Elsafluid« ter si zna ohraniti stalno zdravje. Rabijo ga za mazanje in cenijo njegovo dejstvo tudi proti kašlju, hripavosti, bolečinah v vratu in prsih ter proti gripi in nahodu, rabijo ga tudi notranje pri neugodnem občutku itd.

Storite tudi i Vi tako, pomagalo bo tudi Vam!

Fellerjev »Elsafluid« dobite v lekarnah in sličnih trgovinah v poskusnih steklenicah po 6.— Din. v dvojnih steklenicah po 9.— Din ali v specialnih velikih steklenicah po 28.— Din. Poštni paket vsebuje 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 63.— Din, 3 takšni paketi samo 139.— Din pri lekarnarju.

Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341, Savska Ban.

Po dobri kakovosti po lepi obliki in po zelo nizki ceni

se poznajo

Suttnerjeve

ure

iz lastne tovarne ur v Švici, žepne ure od 44 Din naprej, ure-zapestnice od 98 Din naprej, budilniki od 49 Din. Najbogatejša izbira najboljših ur, zlatnine in srebrnine vseh cen, v novem velikem ilustriranem letnem ceniku, ki ga dobite brezplačno od tovarniške hiše ur

H. Suttner, Ljubljana št. 992.

Zaloga:

Stekla
Porcelana
Svetilnik
Ogledal
Okvirjev
Slik
Kipov
Vsakovrstnih
šip i. t. d.

FR. STRUPI
CELJE

Prevzema vsa stavbna in druga steklarska dela. Najnižje cene in solidna postrežba. 23

PEKO ČEVLI

Trajno veselje povzročajo v teh težkih časih samo koristni božični darovi. Praktičen in in koristen dar so naši čevliji! Nizke cene, najboljša kakovost!

Otroški čevliji	Din 125:-	dolgotrajni, neuporabljivi
Damski čevliji	Din 145:-	iz atlasa, elegantni
za ples	Din 165:-	odlični
Damski čevliji	Din 165:-	črni, ružjavi
na špango	Din 195:-	splošno priljubljeni
Damski čevliji	Din 195:-	črni, ružjavi, lah,
pumps	Din 195:-	zelo moderni
Moški	Din 195:-	zelo ugodno nošenje
polčevliji	Din 245:-	pravi čevliji za štrpaci.
Moški visoki čevliji		

Luksuzni čevliji po zmernih cenah. Izdelujemo jih najbolje, ker razpolagamo samo mi v državi z original GOODYEAR-WELT streji. *Peko*

➔ Najlepši dar za Božič! ➔

Radijska oddajna postaja Ljubljana

Radio, kot si ga želite,

namreč zelo dober in zelo poceni.

Naša reklamna prodaja, ki traja do 31. decembra 1930, obsega sledeče radijske sprejemne naprave:

Enoelektronski aparat, komplet

z elektronkami, baterijami, antenskim materialom ter slušalko, za naplačilo Din 100.— ter osemkratno mesečno plačilo po Din 75.—

Troelektronski aparat „Reinartz“

z elektronkami, akumulatorjem 18 ah, anodno baterijo 90 Volt, finim zvočnikom in antenskim materialom za naplačilo Din 240.— ter desetkratno mesečno plačilo po Din 180.—

Štirielektronski aparat „Reinartz“

z elektronkami, akumulatorjem 36 ah, anodno baterijo 120 Volt, finim angleškim zvočnikom AC 27 in antenskim materialom za naplačilo Din 380.— ter dvanajstkratno mesečno plačilo po dinarjev 280.—

1499

Radio Ljubljana

podružnica MARIBOR. Aleksandrova cesta 44

Denar naložite najboljše in najvarnejše pri Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru

Gosposka ulica

r. z. z. n. z.

Ulica 10. oktobra

Hranilne vloge se obrestujejo po najugodnejši obrestni meri.

Stanje hranilnih vlog nad 55.000.000 dinarjev.

Za varnost hranilnih vlog jamči nad 3.000 članov, večinoma trdnih kmetov in posestnikov, z vsem svojim premoženjem in nepremičnim premoženjem kar znaša v vrednosti več sto milijonov dinarjev.

1

Kava, dnevno sveže pražena

¼ kg od 13 Din do Din 27. — Čaj nove žetve svetovnih znamk v veliki izbiri in ceni je že prispel. — Zaloga celokupnega vedno svežega specerijskega blaga direktnih virov po dnevni ceni.

1301

Z. ANDERLE

Manufakturna trgovina Franc Urch / Celje

priporoča cenjenim strankam svojo veliko zalogo raznega, vsakovrstnega manufakturnega in modnega blaga.

Največja izbira! Najboljša postrežba!
Nizke cene! 975

Isportna hiša „LUNA“ last. A. Pristernik
Aleksandrova 19 MARIBOR Aleksandrova 19

Velika izbirna zaloga: nogavic, otroških, ženskih in moških srajc, spodnjih blač. Pletenin: majc, puloverov, telovnikov, lastni izdelki. Čevlje za dom in telovadbo, snežne čevlje, dežnike, igrače. — Velika razstava najprimernejših božičnih in novoletnih daril. Tudi gugalne konje, sanke, vozički za pupe po izredno nizkih cenah. — Na drobno in na debelo. 1334

Dobro in poceni blago

Se kupi v Trpinovem-Tekstilnem-Bazarju 1043 v Mariboru, Vetrinjska ulica števil. 15

Konjska slamoreznica poceni za prodati pri Martin Koren, Sv. Miklavž 73, p. Hoče. 1463

Inserirajte!

Najvarnejše in najboljše naložite denar pri Ljudski posojilnici v Celju

registrovani zadrugi z neomejeno zavezo
v novi lastni palači na vogalu Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice

Stanje hranilnih vlog znaša nad Din 85.000.000.—. Posojila na vknjižbo, poroštvo ter zastavo pod najugodnejšimi pogoji.

Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 3000 članov-posestnikov z vsem svojim premoženjem.

Rentni davek plačuje posojilnica iz svojega in ga ne odteguje vlagateljem.

192

Božična priloga „Slov. Gospodarja“ 1930

Januš Golec:

Dve spominski plošči.

Pri Lapuhovih na Vrhu se je zbrala na zahvalno nedeljo popoldne malodane cela župnija. Med pokanjem topičev so blagoslovili na slovesen način spominsko kapelo in obenem se je posvetila premožna in ugledna Lapuhova družina presvet. Srcu Jezusovemu. Župnik je govoril ganljivo in kazal na novo pozidano znamenje kot na spomin žalosti in zagotovilo blagoslova za bodočnost. Kapela je imela na eni strani uzidano marmornato ploščo s fotografijo in z napisom v zlatih črkah: »V spomin na Štefana Lapuh, posestnika na Vrhu, ki je padel novembra 1914 v dolgotrajni bitki pri Novem mjestu v Galiciji. Blagopokojnemu svetila večna luč! Rodbina Lapuh.«

Ko je gospod župnik odkril ploščo, je poklical zbranim v spomin, kedo in kaj je bil celi fari Lapuhov Štefan, katerega je iztrgala družini, sosedom, občini in župniji svetovna vojna. Od novembra 1914 do blagoslovitve te spominske kapele o Štefanu ni bilo kljub vestnemu poizvedovanju nobenega življenjskega znaka. Spominska plošča na kapeli bodi vsakemu mimo-idočemu opomin: Privošči blagemu Štefanu večni pokoj na tujih tleh! Blagoslovitev spominske kapele je obenem tudi domači praznik za Lapuhovo hišo, ki je dobila Štefanu vrednega naslednika, ki je posvetil danes sebe in svojce najmogočnejšemu in najboljšemu Srcu Jezusovemu!

Zbrani župljani so to popoldne jokali pri spominu na padlega Štefana, obenem pa se tudi vzgledovali na Antonu Sekirniku, ki je poročil pred dvema leti Lapuhovo vdovo ter dom in posest znatno dvignil. Cerkevni slovesnosti je sledila bogata pogostitev, ki je potekla med pretakanjem solz pri spominu na žrtev svetovne vojne; pa bila zaključena med veselim petjem, z židano voljo in ukanjem na zdravje ter srečo gostoljubnega, uglednega ter obče spoštovanega drugega Lapuha — Antona Sekirnika.

Cele tedne po omenjeni slovesnosti je šel glas po fari in preko njenih mej o pristrčnosti slavlja na Vrhu pri Lapuhovih na zahvalno nedeljo.

Na popoldne je šlo na božični post, ko je stopil v trgovino Kresnika bradat moški in je stisnil krepko roko trgovcu kakor staremu znancu in prijatelju. Kresnik se je pozdrava prestra-

šil, izmaknil je roko, kakor bi se bil dotaknil kače in kriknil: »Jezus — Marija, si li ustal od mrtvih?« Gledala sta se prijatelja vsa osupla, dokler si ni opomogel Kresnik toliko od nenadne prikazni, da je razložil in se zavedel, da stoji pred njim resnični Lapuhov Štefan, katerega ni videl od mobilizacije do danes in je molil tolikokrat za njegov večni dušni pokoj.

Prvemu strahu in presenečenju je sledil objem in povabilo na razgovor po tolikih letih ločitve. Kresnik je kmalu znal, da Štefan pri Novem mjestu ni bil ubit, tudi ga ni pobrala kakakozna bolezen, ampak ga je odvedla ruska roka v daljno Sibirijo, kjer se je vical do pred kratkem, ko se mu je posrečil pobeg. Lahko bi že bil sicer nekaj dni poprej doma, a je čakal nalašč na sveti večer, da bo svidenje tem bolj prisrčno in tudi potomcem v trajen spomin.

Kakor je Kresnik bil vesel nenadne prijateljeve vrnitve, tako ga je zbolelo na dno srca, da je baš on taisti, ki bo moral kot prvi porušiti in prepoditi vrnulemu vse sanje o blaženosti svidenja na domu. Le kako pričeti, kako na dan z resnico, da prijatelj ne obupa, predno je zagledal ljubljani in tolikanj zaželjeni dom od daleč? V zadregi: kako in kaj, mu je poslalo nebo pametno in rešilno misel, da je pričel pouk o prošlosti s posvetitvijo Lapuhovine presv. Srcu na zahvalno nedeljo. Župnikove besede so ganile vse do glasnih solz, ko je priporočal baš njega Štefana najboljšemu Srcu in ga domneval med izvoljenimi v nebesih, ko pa ni bilo od njega toliko let niti najmanjšega glasu.

Sedaj je še le postalo Štefanu jasno, da so se morale dograti v njegovi odsotnosti na njegovem domu važne spremembe. Obsul je Kresnika z uprašanji o domu in domačih. Prijatelj je odgovarjal preudarno in naglasil, da se je omožila njegova edinka Katrca, ki gospodinji že skoro dve leti pri Pečnikovih v sosedni fari, kjer so že nekaj rodov na najboljšem glasu glede premoženja in ugleda. In baš radi odhoda pridne hčerke z doma, ker Katrca je sledila pri možitvi klicu srca, je bila njegova žena Marička prisiljena, da se je ozrla po stalni moški opori, saj gospodarstvo brez gospodarja gre navzdol, četudi podpira gospodinja kar tri vogle pri hiši.

Ko je oplazila Lapuha zavest, da mu je ujetništvo ugrabilo otroka, ženo in dom, katerega je podedoval po očetu kot sin edinec, je skočil kakor iz spanja zdražen lev po koncu in zarjul: »Ha, jaz sem mar rade volje bil za sužnja v tujini; žena pri polni skledi pa se je udala drugemu!«

Kresnik je uvidel, da je buknil prenašlo z najhujšo resnico na dan. Rotil je do nerazsodnosti razburjenega Štefana, naj ne bo burja in naj poslušne razlago usode do konca.

Za Boga milega, Marička je storila vse, kar je pod solncem mogoče, da bi bila zvedela, kako in kaj je bilo z njim. Vojaška oblast jej je potrdila, da je padel in da je pokopan nekje v Galiciji v skupnem grobu. Dosti dolgo ga je objokavala in tudi pri

drugi možnost je kljub vsem najbolj zapeljivim ponudbam sledila pameti in gospodarski razsodnosti.

Klavžarjev Matevž je vendar vzor moža, ki je preustrojil Lapuhovino z naprednim gospodarstvom in velja za prvega moža v fari. In ravno on Matevž je pozidal kapelico z marmornato ploščo njemu Štefanu v večni spomin.

Ime Klavžarjev Matevž je Lapuha znova podžgalo, da je udaril po mizi in jezno izbruhnil: »Ta telega dolgopeta se je lizal krog Maričke, predno sem jo zasnubil jaz. Ko mene ni bilo, se je obesila prvemu ljubčeku krog vratu. Ženska zvestoba — prazne pene! Ubil bom oba, dom zažgal, saj zame ni več prostora na svetu! Ob vse sem in sedaj bi naj gledal od daleč, kako se ogreva tujec v naročju moje žene in ne na svojem, ampak na mojem domu! Vsemu bodem napravil konec! Rusija me je naučila, kako se obračuna z nezvestimi ženami! Vsi se mi bodo krohotali na glas, če si ne odrežem zadoščenja z lastno pestjo!«

Stol je pognal po sobi, da se je odbil z ropotom ob omari. Kresnikova je prihitela možu na odpomoč, da ga ne bi mustačasti tujec še ubil na sveti večer. Koj je prepoznala Štefana in kakor mati ga je pobožala po nagubančenem čelu s prepričevalnim zagotovilom, da bo še vse dobro in morda boljše nego je bilo poprej. Le prvi jezi ne prepustiti vajeti in to še posebno ne po tolikih letih v rojstnem kraju na sveti večer. Nocoj naj ostane pri njih, jutri bo treba pa stopiti h gospodu župniku, ki je preizkušen duhovni oče vseh župljanov. Krivde ni na nobeni strani in radi tega se mora zagonetka razvozljati, kakor se spodobi za pametne kristjane.

Z materinsko milino govorjene tolažilne besede so uplivale tudi pomirjevalno na ogenj v Štefanovi notrajnosti. Pil je čaj, vzel prigrizek in poslušal umirjeno vse spremembe na njegovem domu in v najbližji okolici.

V trdem mraku se je podal v spremstvu prijatelja na Vrh, da bi videl vsaj od daleč svoj dom na sveti večer. Kresnik ga ni pustil samega, da bi se kje ne prenaglil in si nakopal pri neizmerni nesreči še krvav zločin.

Štefan je videl dom, uprt ob prijatelja, skrit v senco orjaškega kostanja. Ogledal si je kapelico s spominsko ploščo ... Po njegovi notrajnosti so se borili: razočaranje, srd nad prehudim udarcem usode in ganutje, ker je vse prihrumelo nanj — prav za prav nezakriviljeno.. Pri ogledovanju doma ni govoril on in ne Kresnik; bil je sveti večer in Štefan tujec na Vrh. ... Zaihtel je na glas, ko ga je prijel prijatelj pod pazduho in ga povabil na božičnico pod tujo streho.

— — —

Pri polnočnici so bile oči vseh uprte v bradatega tujca, ki je sedel v obleki ruskega delavca v klopi poleg Kresnika. Ljudje so med seboj šepetali, ugibali in prišli do zaključka, da je po-

setil trgovca že kak Rus, ki je delal pri njem med vojno kot ujetnik.

Nepopisno je bilo Štefanu po tolikih letih pri slovesni polnočnici v domači farni cerkvi, ki je ostala še prav tako domača, kakor jo je bil zapustil. Sivolasi župnik, kateremu je še on ministriral, je bil že bolj sključen, a pel je še vedno z onim mehkim glasom, ki je bil svarilo in klic za mlado ter staro. Stari organist je ubiral one mile slovenske božične, ki so gatile že tisočera in tisočera srca in jih ogrele za sveto, blaženo noč. — Polnočnica v slovenski cerkvi je balzam miru in občutek miline verskega prepričanja tudi za najbolj zboljševizirano srce. Ko so zabučale orglje pri glorijski in se je zazibala cela cerkev v angelsko lepi božični pesmi, da so zavalovale številne prižgane lučice, se je začelo odtajati tudi Štefanovo srce Usoda mu je iztrgala: otroka, ženo in dom; a ostal mu je nespremenjen, neokrnjen dom cerkve s presladkim oznanilom: mir se razliva . . .

Po končani polnočnici je vzdramil Štefana iz obujanja spominov gospod župnik, ki ga je odpeljal seboj v župnišče, odkoder so videli ljudje luč celo noč do zjutrajne sv. maše na božični dan.

Kedo je bil brkasti tujec pri polnočnici, katerega sta poznala le Kresnik in gospod župnik, ni uganil na Božič nikdo.

Na Štefanovo je bil Rus zopet pri službi božji v Kresnikovi klopi. Ko se je približalo obhajilo, je šel tujec iz klopi po celi cerkvi proti glavnemu oltarju in njegov obraz so videle ženske. Pred obhajilno mizo je pokleknil in ko je duhovnik kazal vernikom sv. hostijo in jim klical v spomin trikratni: Glejte, jag-nje božje . . ., je Klavžerjeva Marička kriknila na ves glas in se zgrudila v klopi nezavestna!

Tujec je prejel sv. obhajilo in ostal mirno kleče pri obhajilni mizi, dasi je nastal glasen šunder, ko so odnesli iz cerkve Klavžerco in je bilo na mah znano vsem: Lapuhov Štefan — Jezus in Marija — bila je najbrž le prikazen . . .

Ko je župnik zopet odpeljal tujca izpred glavnega oltarja, so videli vsi, da ne gre za prikazen duha, da se je Štefan vrnil po toliko letih baš za Božič iz ujetništva. Ako bi bil kedo pogнал med Vrholane bombo, bi jih ne bil tako presenetil ter iznenadil nego jih je Lapuh, ker se je vrnil, ko so vendar čitali vsi z zlatimi črkami v kamen uklesano, da je davno mrtev in večni pokoj njegovi blagi duši!

Vse je govorilo istino in izrodke domišljije o Štefanu, Marički in Lapuhovini, ki je dobila nazaj prvotnega gospodarja.

Še najbolj zagonetno na celi kot iz groba pognani vrnitvi je bilo dejstvo, da so videli Štefana v svoji sredini le pri polnočnici in na Štefanovo pri sv. obhajilu in nato je izginil. Eni so bili mnenja, da si je končal iz obupa sam življenje. — Drugi so trdili z vso resnostjo, da je tudi on v drugič oženjen daleč v Rusiji in je prišel domov le pogledat tako od daleč.

Na Lapuhovini je zagotavljala služinčad, da Štefana niso videli na domu, da ni posetil pred izginom žene, katero je še vedno prekuhaval vročica, vendar je izven vsake resne nevarnosti. Na smrt preplašeni Klavžer je znal o Štefanovi vrnitvi toliko kakor drugi; župnik in Kresnik sta samo zmigavala z ramami, ako je kedo silil v njiju, kako in kaj je z Lapuhom.

Zvedela je še javnost, da je obiskal župnik Klavžerco v bolezni in jej povedal nekaj tako tolažilnega in naravnost veselega, da je kmalu po tem posetu zapustila bolniško postelj in bila z vsemi, kakor bi se ne bilo zgodilo prav nič. Prepričali so se še tudi Vrholani na lastne oči, da je s stene Lapuhove kapele zginila spominska plošča, ki je oznanjala pokojnemu Štefanu večni mir in pokoj!

Nad vse skrivnostna zadeva z Lapuhovo vrnitvijo in s še bolj tajinstvenim izginom se je razmnožila in narasla s časom v pravljico bajnost.

Za drugi Božič po tem dogodku je bil Vrh uverjen, da bo stopil v domačo župno cerkev pri polnočnici Lapuhov Štefan. Ker ga ni bilo k polnočnici, bi bil moral sprejeti sv. obhajilo na Štefanovo, saj je gođoval. Sv. Štefan je prešel brez Lapuha in to je bila zopet zagonetka, še bolj zavita v neplodnost nego pojav po toliko letih.

Dve leti so govorili Vrholani in njih sosedi ob vseh mogočih prilikah o Lapuhu, njegovem vstajenju od mrtvih, o prejemu sv. obhajila in o izginutju, ki je že morala biti pot v srečno večnost.

— — —

Pri drugem štefanovanju po Lapuhovi vrnitvi je imel župnik vrholški do solz ganljivo pridigo o mučeništvu in njega plodonosnih sadovih. Kar je pa bilo najbolj čudno in je užgalo v vseh pekočo radovednost, je bilo župnikovo oznanilo, da bodo ta popoldne pri Lapuhovi kapeli večernice in odkritje spominske plošče.

Še povdariti ni treba, da se je zbral celi Vrh — mlado ter odraslo, da bi slišalo in videlo, kaj za božjo voljo se je zgodilo z Lapuhom.

Nobeden ni upal niti slišno dihati, ko je na Štefanovo popoldne stopil stari gospod pred Lapuhovo kapelo na vzvišeni prostor in pokazal z roko na še zakrito ploščo z naznanilom, da bodo še pozni rodovi ponosni na ta spomin krščanskega premagovanja in čudotvorne moči sv. vere. Nato je osvežil poslušalcem vse, kar se je bilo zgodilo pred dvema leti za božične praznike v njihovi fari. Lapuhova vrnitev in izgin nista bili prikazni — ne — istina! Sedaj upraša on dolgoletni vrholški dušni pastir zbrane: Kateri izmed njih bi bil ravnal tako svetniško velikodušno, kakor je to storil Štefan? Najbrž nobeden, ker je povojna doba vse izpridila ter podivjala mladino kakor odrasle. In kaj je zmođel v svoji preblagi notrajnosti s pomočjo

tolažil in zagotovil sv. vere Lapuhov Štefan, je uklesano z zlatimi črkami v beli marmor in se glasi:

»V hvaležen spomin presv. Srcu Jezusovemu za srečno vrnitev iz dolgoletnega ruskega ujetništva — brat Peregrin Lapuh.«

Govornik je potegnil s plošče pregrinjalo, da je zasvetil zlati napis vsem, ki so stali v bližini znamenja.

In do solz ganjeni starček je pojasnjeval med glasnim planjanjem navzočih, da se je odrekel Lapuhov Štefan po pretresu položaja po vrnitvi ženi ter rojstnemu domu in stopil v samostan, kjer je položil baš na današnji dan slovesno obljubo kot brat Peregrin.

Lapuhova kapela je doživela tekom dveh let odkritje dveh spominskih plošč. Prva plošča je bila nekaj vsakdanjega, kar je videti po vojni skoro po vsaki župniji; druga pa je v letih povojne posurovelosti v celi Sloveniji edina vesela prikazen in priča, da sta moč in blaženost sv. vere uplivnejša nego dragocenost: dobre žene, lepo vzgojenega otroka in vzorno urejenega doma.

Maščevanje.

Stotnik Erih Rottermann, ki je služil v boljševiški armadi, je pripovedoval po pobegu ta le slučaj maščevanja:

»Vest o zmagoviti revoluciji boljševikov se je razširila z bliskavico po celi Rusiji. Družba je razpadla, vse vezi reda so bile raztrgane, priprosti narod je pričel pleniti. Tudi hlapci in delavci na posestvu mojega očeta so hoteli »deliti«. Njih kolvodja je bil sluga mojega očeta, ki je bil poprej izredno udan, a se je prelevil preko noči v najbolj krvoločnega boljševika. Že prvi teden po moji vrnitvi iz svetovne vojne so napadli naši ljudje našo hišo, zahtevali so ključe in so grozili z ustrelitvijo vsakemu, ki bi se zoperstavljal. Moj oče se radi starosti ni mogel braniti. Jaz sem pa šel ven s pasjim bičem in sem z njim pošteno pretepel strežaja Alekseja Andrejeviča.

»Te udarce boš drago plačal!« mi je zaklical pretepeni šuntar boljševikov na naši posesti. Jaz sem se sicer smejal groznji navadnega sluga, a že drugi dan za tem sva bila aretirana oba z očetom in pahnjena v ječo. Od tedaj nisem več videl očeta. Čez nekaj tednov so mene izpustili. Prejel sem povelje, naj se javim v Petrogradu pri komisarijatu za vojsko. Ko sem izpolnil povelje, so me pozvali na komisarijat, naj vstopim v rdečo armado, ker sicer me bo zadela smrtna obsodba. Privolil sem. Nisem se zapisal v vojsko radi strahu, ampak sem upal, da bom rešil na ta način očeta iz ječe. Pridelili so me pešpolku, me povišali v stotnika in kmalu sem užival zaupanje predstojnikov in podrejenega moštva. Sovjeti so cenili mojo organizatorično delavnost. Vladnemu zaupniku sem potožil slučaj mo-

jega očeta in on sam je iskal žrtev boljševiške revolucije po ječah. Nikjer ni izsledil med zaprtimi imena Rottermann.

Kljub temu neuspehu nisem obupal, da, prepričan sem bil, da bom ubogega očeta enkrat vendar le našel. Z lastno usodo sem bil lahko zadovoljen. Pustili so me čisto na miru, dokler se ni pojavila čeka (tajna policija). Ker je bil nastanjen moj polk v bližini Peter-Pavlove trdnjave, so bili komandirani k ustrelitvam na smrt obsojenih ljudje iz mojega polka. Posebno čudno se mi je zdelo, da sem bil določen baš jaz za poveljujočega oficirja pri ustrelitvah. Kmalu sem si bil tudi tozadevno na jasnem. Nekega večera, ko sem prišel k usmrtitvi z vojaki, mi je prišel uradnik čeke nasproti.

»Me ne poznate, tovariš stotnik? Res ne? Bom pomagal vašemu spominu. Jaz sem tovariš — ravnatelj čeke Aleksej Andrejevič, tovariš stotnik!« In z nasmehom se je odstranil čekist.

Nekak zabodljaj mi je presunil srce. Sedaj še le sem prepoznal moža, bil je nekdanji sluga mojega očeta. Ta bo gotovo znal, kje imajo zaprtega mojega očeta, sem si mislil in obvestil o tem mojega političnega zaupnika pri polku. Napravil je zamišljen obraz. »Težavna in nevarna zadeva, tovariš stotnik«, je bil nagovorjeni resnega mnenja. »Bom pa storil vse, kar je v mojih močeh.«

Dobri mož je šel, a se ni več vrnil. Čez par dni smo prejeli drugega zaupnika, ki me ni spustil več iz oči. Prav nič mi ni mogel do živega. Opravljal sem službo z vso natančnostjo, katero so priznali tudi na višjem mestu. Po večletnem službovanju sem bil tik pred imenovanjem za poveljnika polka. Srce mi je krvavelo . . . Cela leta se je moral potikati moj oče po ječah, če ga že ni rešila trpljenja smrt. Ta zadnja misel me je tolažila, da sem sklenil, pobegniti iz Rusije. Na tihem sem vršil za beg priprave.

Aleksej Andrejevič, nekdanji sluga v naši hiši, je povsod dobro pazil na mene. Kjerkoli sem se pojavil, povsod sem srečal opazovalce. In pri vseh usmrtitvah sem moral vršiti službo baš jaz. Nekega dne sem prejel od politične policije povelje: »Tovariš stotnik Erih Rottermann«, tako se je glasilo povelje, »naj pride nocoj ob deveti uri zvečer v Peter-Pavlovo trdnjavo radi izvršitve smrtne obsodbe....«

Ob zapovedanem času sem bil na dvorišču trdnjave. Tukaj je čakal name s smehljajem na ustih Aleksej Andrejevič, tovariš ravnatelj čeke. Kmalu so prinesli policisti zvezanega moža v takem stanju, da se ni mogel več držati na nogah. Mož je bil zavit v cape in je imel oči zavezane s široko ruto, ki mu je zakrivala celi obraz. Kakor še živo strašilo se je zakotalil proti steni. Stisnil sem zobe in sem dal nekaj namigov, ker so se vojaki obotavljali. Pet strelav je odjeknilo proti zidu in mož je bil mrtev . . . Smrt je bila zanj gotovo le odrešenje . . . Hotel sem se odstraniti, ko mi je zastavil pot tovariš ravnatelj čeke.

»Tovariš stotnik«, se mi je nasmehnil s satansko zlobo, »gotovo vas zanima, kedo je pravkar ustreljeni?!« Segel je v žep in privlekel list papirja. Preletel sem ponujeno pisanje ob luči žepne svetilke, kri mi je zastala v žilah.. Na listu je stalo črno na belem: »Erih Rottermann starejši, star 87 let . . .«

Z zadnjimi močmi sem se še obvladal, vtaknil papir v žep in pogledal tovarišu ravnatelju čeke v oči. Aleksej Andrejevič je stopil bliže in mi zabrusil prezirljivo: »Se še li spominjate, tovariš stotnik, kako ste me pretepli? Tedaj sem vam napovedal, da boste drago plačali udarce. Tako, tovariš, zadeva med nama je poravnana.«

Nato je nameraval odbrzeti. Zagrabil sem ga za ramo, potegnil sem ga nazaj in ga nahrulil: »Ne, tovariš, ti si pasja duša! Nikakor nisva gotova!« Opazoval sem vojake, ki so stali ob strani prebledeli od jeze. Zapovedal sem jim, naj preskrbijo puške s patroni, potegnil sem lopova po tleh proti steni in vel: »Ogenj!« Pet strellov je preluknjalo moža . . . Poljubil sem mrtvega očeta, vstal in zapustil nemoteno trdnjavo. Še taisto noč sem pobegnil.«

Januš Golec:

Umor v svetli noči.

Odlikovanje.

Na Janževo po Božiču se je pomikalo navkreber po Orliški grabi več avtomobilov ter kočij z odličnimi gosti. Vse je znalo, da velja obisk staremu Glančniku, ki slavi letos: godovanje, 70letnico ter odlikovanje z redom sv. Save. Sam g. veliki župan je prevzel nalogo odlikovanja, saj stari Glančnik je bil po cellem levem Pohorju obče znana, čislana ter uplivna osebnost. Bil je vedno korenina hribovske narodne zavednosti, za katero se je odločno zavzemal med sorojaki, ki so ga tudi poslušali, ker Glančnikov Johan je bil premožen na suhem cvenku in na malodane nepreglednih nepremičninah. Sinove in hčere je bil vse osamosvojil. Z nekoliko let mlajšo ženo je še pa vedno gospodaril na prvotnem domu v Orliški grabi, odkoder se je začelo širiti njegovo planinsko kraljestvo. Praznovanje: godu, 70letnice in odlikovanja pri starem Glančniku je že pomenilo nekaj in radi tega so posetili pohorskega mogočnjaka najvišji zastopniki oblasti, duhovščine in seve predvsem najožje sorodstvo.

Glančnikov dom v Orliški grabi ni baš na prijetnem, udobnem in razglednem kraju. V ozko sotesko ob hrumeči potok je pozidana enonadstropna hiša in v njeni neposredni bližini še navzgor ob vodi hlevi, žage in pri velikem gospodarstvu običajna kovačnica.

Jubilant je bil vesel sorodnikov ter odličnjakov, ki so mu častitali in mu želeli predvsem zdravja, vsega drugega je itak bilo v preobilici pri hiši.

Slavljenec je bil ganjen do solz, ko mu je pripel veliki župan med izbranimi besedami zasluženno odlikovanje, mu stisnil roko in ga pohvalil v imenu kralja. Izročitev reda sv. Save je bil uvod v bogato pojedino, ki je bila prepletena z napitnicami na gostitelja od vseh strani.

Ko je povedala gospoda že vse, kar je znala lepega ter hvalevrednega o jubilanu, je ugajal g. velikemu županu posebno golob na stropu, ki je zaplaval na motvozu nad mizo, kakor hitro je kedo vstopil skozi vrata ter se potegnil do stropa, ko so bile duri zaprte. Tudi veliki župan je znal, da pomeni leseni golob v starih krščanskih hišah »troštarja« sv. Duha. Glančnikov »troštar« je držal v kljunčku mrežico in v tej je bilo nekaj krogli podobnega in precej težko, ker je nagibalo vsled teže goloba preveč z glavo navzdol. Veliki župan je uprašal slavljenca, kako skrivnost prinaša in odnaša golob v mrežici. Nagovorjeni se je popraskal za desnim ušesom in odgovoril odkrito: »Moja dolžnost je, da se zahvalim vsem za dobrodošli poset in številne napitnice. Umestno bo, da povem tudi jaz, med vsemi zbranimi najstarejši, nekaj o »troštartju« na stropu in o njegovem skrivnostnem daru, s katerim se spušča nad mizo in se zopet odpelje navzgor.«

Že jubilentov uvod je zanimal vse, saj so znali, da Glančnikov Johan zna zastaviti besedo in ponuditi marsikaj iz torbe obilne življenske izkušnje. Gostje so silili vanj, naj sede in naj tako pripoveduje najbrž povest svojega lastnega življenja. Ni se pustil prositi, le to je še pripomnil, da je to, kar bo povedal tokrat, že nekaj staro znanega za zbrane starejše sorodnike in prijatelje, novost pa gotovo za vse mlajše in visoko gospodo iz mesta.

Slavonski puran.

Glančnikov Johan je izpraznil kupico in začel po domače:

»Vsi morate znati, da sem začel z nič, z revščino, kjer se veselimo danes, je bila ob breg postavljena žaga. Zgoraj sta bili dve čumnati za stanovanje, spodaj žaga in kar zraven kočura za žagarja. Vse je bilo last mojega blagopokojnega strica, ki je bil za mojih mladih let star vdovec brez otrok in na glasu kot bogat kmečki oderuh. Mene je vzel k sebi z ženo vred za žagarja.. Včasih, če si ga je privoščil nekoliko več in je bil dobre volje, me je potolažil pri pogledu na mojo revščino in trpljenje, naj le bom priden, saj on ne bo živel večno in po njegovi smrti bo zapustil vse meni. Zopet drugič pri kakem obračunu, ko me je hotel v svoji skoposti odreti do belih kosti, mi je grozil, da me bo spodil kot psa od hiše, ako ne plačam, kar je odračunil on od mojega več nego beraškega zaslužka. Davno bi že bil pobral šila ter kopita in se preselil kam drugam, ko

bi mi ne bilo nekaj šepetalo: Johan, le ostani, potrpi, stari si bo ohladil pete in ti uboga para boš vendar le enkrat na svojem.

Da sem se sploh lahko za silo oblačil in preživeljal, sem moral za zaslužkom od časa do časa med splavarje. V mojih mladih letih sem že bil krmariš (vodja splava na Dravi) in tedaj smo vozili les po Dravi vVaraždin, doVukovara in Osijeka. Kot splavar sem bil mnogokrat med Hrvati in veste li, zakaj sem se najbolj veselil vožnje v Slavonijo? Tamkaj smo pač dobili po nizki ceni meni najljubšo pečenko: pečenega purana s kislim zeljem. Mi Pohorci smo se v Vukovaru ali v Osijeku vsikdar tako najedli purana, da smo tri dni na povratku debelo gledali in bili siti.

Ko sem zvedel, da ne manjka za večje praznike na še tako revni hrvaški mizi pečenega purana, sem sklenil, da bodem posnel tudi jaz glede te navade ljube brate Hrvate. Na jesen sem kupil v Vukovaru velikega živega purana, da bi si ga privoščil za Božič s kislim zeljem na Pohorju v borni žagarski kočuri. Na rokah sem prinesel slavonskega ptiča v našo grabo in poučil ženo, kako ga mora hraniti, da se bo odebelil.

Vse je šlo po sreči. Na sveti večer je imela žena opravka po bajti, jaz sem pa sedel na peči, pušil tobak in poslušal v angelskem veselju, kako se je pekel v peči v glinasti posodi pitani puran. Neprestano mi je šepetalo iz peči: cip, cip — cap, ker se je spuščala od enakomerne vročine mast izpod puranove kože. Zdelo se mi je, da duham skozi obok peči blaženi vonj pečenega purana. Sline so se mi začele zbirati, poželjenje po pečenem puranu je bilo v mojih ustih ter v nosu tako neugnano, da sem uprašal ženo: »Lona, kaj bi pa bilo, če bi midva povžila vsak en košček pečenke, predno boš ti odšla na Brezno k polnočnici in bom jaz čuval dom?«

O, za pet ran Križanega, kako mi je pregnalo ozkosrčno bable vse izkušnjave s poukom: »Ne veš, da je do polnoči sveti post! Siromaka sva, pa bi še Boga žalila s prelomom posta na sveto noč! Po peči se prelekni ter zaspi. Ko se bom vrnila od polnočnice, pojdeš ti k rani službi božji in še le po tvojem povratku prideta na mizo pečeni puran s kislim zemljem!«

Uvidel sem, da ima ženska prav. Prisluškoval sem še nekaj časa cipkanju masti iz kadečega se purana, nato pa zaspal na gorki peči in niti slišal nisem, kedaj je odšla Lona.

Iz trdega spanja me je prebudil glasen — črep! po kuhinji. Večja posoda je morala pasti z ognjišča na tla in se je razletela. S peči in na ogled. Predno sem ukresal tresko, je trajalo nekaj časa in zunaj po kuhinji je bilo čuti godrnjanje mačk. Strela božja ter gromska, Bog mi odpusti grehe, ko sem posvetil po tleh pred ognjišče, kaj sem videl? Na tleh je bila na sto in sto kosov razbita glinasta skleda, v kateri se je bil cvrl vukovarski puran. In ta tolikanj zaželjeni slavonski puran! Tu in tam je še bila kaka kost in po pepelu povaljani ter razčesani kosí....

In vražja mačkija zalega? Kako so bili odprli majhno okence na kuhinji, znaj Bog, če ga ni pustila odprtega žena. Pri pogledu na plamenečo tresko so smuknile tri stričeve mačke skozi malo okence in adijo z njimi tudi puran! Nesrečna babnica je pred odhodom v cerkev potegnila pečenega purana iz peči. Postavila je pečenko na istje ter pokrila skledo. Mačke je gotovo privabil blaženi vonj pečenega purana, niso upoštevale človeških svetonočnih običajev in opravile Božič sicer po hrvatski navadi, vendar brez zelja pred vzhodom solnca.

Si lahko mislite, da mi je bilo na jok od jeze, katere si trenutno nisem mogel izliti nad nikomur, še nad pobeglimi mački ne!

Bog mi odpusti, klel sem na sveto jutro, smuknil v škornje, pobral iz omare ves skromni denarni prihranek in hajdi navzdol proti Breznu, da si poplaknem jezo s pijačo, če je že šel zlodej po mačkih s puranjo pečenko! Med potjo sem srečal ženo, nahrulil sem jo, ker se je še izgovarjala, sem jo sunil s kolovoza in navzdol mesto v cerkev v — krčmo! Vedi nebo, kaj me je bilo tako podžgalo, da sem bil čisto iz sebe in je bil pred menoj le eden cilj: prvič v siromašnem življenju se bom napil iz jeze nad ženo in stričevimi mački. Na Breznu sem dolgo čakal, predno je odprl krčmar in mi postregel na veliko začudenje z žganjem, saj me je poznal kot stiskavca v jedi, kaj še le v pijači!

Pil sem, nič jedel, jeza me je tako prekuhaval, da sem se sam s seboj in na glas kregal. Ko sem povedal krčmarju nesrečo s pečenim puranom, se mi je smejal in bil resnega mnenja, da me že more tlačiti na tako velik praznik kakor je Božič, kaj hujšega in ne dober goldinar vreden slavonski puran.

Umor v sveti noči.

Popoldne na Božič, ko sem smrčal od pijanosti na klopi za mizo, me je krepka roka posadila s trdega ležišča kar na noge. Ko sem si omencal oči in se obdržal na nogah, Jezus, Marija in sv. Jožef! držala sta me dva žandarja in me vklepala kot roparskega morilca mojega strica. Pijan, prestrašen do šklebečanja z zobmi sem bil tako slab, da sem se zvalil po tleh, ko sta me izpustila. Na tleh ležečega sta mi uklenila roke, me izsuvala po koncu in me vlekla ven po Orliški grabi na lice prestrašnega zločina, ki se je zgodil od svetega večera na božično jutro in kojega krivec sem bil jaz Johan Glančnik, žagar pri bogatem starem Glančniku. Nastop orožnikov, očitek roparskega umora in še alkohol, to vse me je zmedlo, da nisem znal, ali je, kar se godi z menoj istina ali strašne sanje. Žandarja sta me pehala naprej s puškinimi kopiti in silila k naglici po Orliški grabi, da bi sestavila zapisnik pred nočjo in bi me odtiral eden še nocoj v Marenberg v ječo, kamor spada težak zločinec začasno tudi na tako velik praznik kakor je Božič.

Krog žage je že bilo zbranih precej ljudi, ki so mi grozili s palicami in pestmi, ko sta me pritirala orožnika in smo odštokljali navzgor po stopnicah v stričev dom.

Na tleh je ležal stric v mlaki krvi. Poleg na mizi železna mala ročna blagajna, katero je hranil stari iz časov, ko se je mudilo francosko vojaštvo v slovenskih krajih. Sicer precej težka in močno zaklenjena blagajna je bila odprta in po tleh vse polno papirjev.

Žandar je pokazal na mrliča, na blagajno, na prebito šipo v oknu proti hribu in me nahrulil: »Ali priznaš, da si ustrelil sorodnika in kje imaš denar?«

Krvavi prizor je bil preveč za moje itak do skrajnosti razrahljane živce. Opotekel sem se, zvrnil bi se bil po tleh, da me nista prestregla orožnika, ki sta me posadila na klop za mizo. Na vsa uprašanja sem molčal. Vse grožnje, nategovanje verige in psovke niso spravile iz mene niti ene besede.

Stražmojster je poslal v kočo po ženo in mojo puško. Žena je seve zaplakala na ves glas, ko me je videla v verigah in ožigosanega kot roparskega morilca. Povedala je po pravici celo zgodbo s puranom, moja jezo in pobegom nekam navzdol po grabi. Ženino izpoved sem potrdil s pokimom. Na uprašanje, kedo bi prišel razen mene v poštev kot morilec, sem odkimal, da ne vem.

Najdbo kratke vojaške puške na kroglo je pojasnila Lona, da mi jo je kupil stric, da bi čuval z orožjem žago, ki je tako v samotni grabi.

Orožnika nista verjela ne meni, ne ženi. Denarja, ki je bil oropan iz blagajne, nista našla nikjer. Stražmojster je shranil v torbo papir, na katerem je bil stričev testament in v katerem je stalo črno na belem, da sem po njegovi smrti jaz dedič žage in posesti v Orliški grabi. Žandar mi je prečital oporoko in me ošteval: »Lopov peklenski, nisi mogel dočakati, da bi bil dobri stric mirno zatisnil oči! Ustreliti si ga moral na sveto noč in ga oropati težko prištedenega denarja. Presneto nerodno si se lotil krvavega posla, ki te je dozorel za vislice!«

Stražmojster je sestavil prvi kratki zapisnik brez mojega ter ženinega pristanka in še isti večer na sam Božič so naju zaprli v Marenbergu oba z Lono. Ženo so izpustili že po par dneh. Mene pa so zasliševali sem in tja, a nisem mogel priznati več, nego je bila istina in tej sta se smejala orožnika in tudi marenberški sodnik. Kot bedastno zakrknjenega roparskega morilca so me prepeljali v mariborsko jetnišnico, kjer bi me naj sodila porota.

Mariborski preiskovalni sodnik je skušal na lep način iz mene izvabiti priznanje, saj so vendar vse okoliščine in najdeni znaki po zločinu padali name kot na Kajna. Umora nisem znal izrabiti, ker me je pri pogledu na prelito kri ugriznila vest in sem skušal njen očitek utopiti v žganju. Nisem priznal na vsa prigovarjanja in ta trdovratnost je še bila posebno ob-

težilna. Iz mene niso mogli nič izviti, so pač razpisali poroto, ki je imela z obsodbo na vislice potrditi to, kar so bili zbrali ogledi na licu zločina in preiskava.

Ni vam mogoče le površno naslikati in popisati, kaj sem prestal tri mesece pred porotno obravnavo. Stric je bil ustreljen in izropan, to je bila prebridka istina. Kedo bi bil morilec, nisem sumil niti najman. Slavonski pečeni puran, ženina neprevidnost in vražja mačja zalega vse to je bilo podkurilo v meni jezo, da sem pobegnil z doma in nudil pravemu zločincu priliko za umor ter rop.

O ti sveta božična noč, kako nekaj bajno lepega ter blaženege si; a vendar izrablja baš tvojo tajinstvenost svet za vse mogoče lopovščine in celo za prelivanje krvi! Kolikokrat sem razmislil v preiskovalnem zaporu omenjeno resnico o sveti noči in se prebridko kesal, ker sem jo bil onečastil tudi jaz z jezo, kletvijo, popivanjem in s prezirom službe božje na tak svet dan kakor je Božič. Pri tehtanju razlogov za mojo krivdo in oprostitev pred poroto sem prišel vsikdar do zaključka, da me zamore oteti krvniške vrvi le kaka izrednost, katero mi bo poslalo nebo za tako grozno pokoro po nedolžnem.

Porota.

Ko so me privedli na zatožno klop, je bila cela dvorana nabito polna radovednežev, saj je šlo za krvavo dejanje in rop. Na mizi pred križem in pred sodniki je bila stričeva lobanja z veliko luknjo v desno senco, moja puška in krogla, katero je potegnil zdravnik žrtvi pri raztelesenju iz glave.

Po prečitaniu obtožnice je prišlo do običajnega izpraševanja obtoženca ter zasliševanja prič, katerih je bilo le 6 z žandarjema vred. Moja in izpovedi prič so se krile pred porotniki z onimi v preiskavi.

Državni pravdnik mi je metal hudobnega zakrknjenega Kajna v obraz in me strašil s stričevo lobanjo, katero sem preluknjal v pohlepu po denarju v za vsakega kristjana najsvetejši noči; zaključek besed državnega pravdnika je bil poziv na porotnike, naj mi prisodijo zaslužen vrv, da bo enkrat po zakonu zadoščeno zločinu roparskega umora na sveto noč!

Mojemu zagovorniku ni šlo nič kaj od srca pobijanje trditve državnega pravdnika. Opravičeval me je s sicer neomadeževano preteklostjo in prosil poroto mile sodbe, ker krivde ne priznam in so govorile tudi vse priče v moje dobro.

Predsednik je bil uverjen o moji popolni krivdi in je opozoril porotnike, da je njihova odločitev v tem slučaju prav lahka, saj jim je odgovoriti le na uprašanje roparskega umora.

Razprava je bila kratka, porotniki so se odstranili v posvetovalnico. Sodniki so ustali s svojih sedežev in si pretegovali ude. Eden od prisednikov, je že umrl ta angel, poslan mi v zadnjem trenutku z neba, je vzel v roke mojo puško in kro-

glo, ki je bila najdena v razstreljeni glavi. Kroglo je skušal poriniti v cev, a je bila mnogo predebela. Krogla je bila navadna okrogla svinčenka in kvečjemu za kako zelo — zelo starinsko lovsko puško. Sodnik prisodnik je pri primerjavi krogle in puške cevi osupnil, pokazal ugotovitev predsedniku, državnemu pravdniku in advokatu. Na prvi pogled je bilo jasno kot beli dan, da je bila pognana in v glavi najdena krogla iz popolnoma druge cevi, nego jo je imela moja puška in tega niso opazili poprej nego tik pred razsodbo.

Porotniki so se že bili vrnili in vsem je bilo čitati z obrazov, da so uprašanje na roparski umor enoglasno potrdili in mi prisodili vešala. Predno je še prečital predsednik porotnikov izid glasovanja, je predsednik sodnega dvora obravnavo preložil in mene so odvedli nazaj v zapor, vendar s preblazeno zavestjo, da je moje pokore konec, da se bo izkazala moja popolna nedolžnost in pravica bo zmagala.

Ni prišlo več do nobene razprave. Dokaz moje popolne nedolžnosti z mnogo predebelo kroglo in cevjo na moji puški je bil tako očiten, da so me izpustili par dni za tem z obžalovanjem, da so se zmotili in bodo od sedaj naprej zasledovali pravega krivca.

Kedo je bil pravi zločinec?

Z nepopisno radostjo sem se vrnil iz zapora v preljubo mi Orliško grabo, kjer sem postal pravomočni posestnik stričeve žage in posesti. Ljudje domačini niso nič kaj prav verjeli, da sem nedolžen, že radi tega ne, ker so mi bili nevošljivi. Po prestani preizkušnji me je nebo nagradilo s srečo, o kateri bi se mi poprej niti sanjalo ne bilo. Česar koli sem se lotil, mi je uspelo, rodilo dobiček in moje imetje je vidno raslo in se razmnoževalo v gotovini in z nakupom posesti. Pri pogledu na ta moj razmah so sosedge med seboj glasno govorili, da bogatim s stričevimi tisočaki, katere sem vkljub oprostitvi pred sodiščem ugrabil iz železne blagajne na sveto noč ustreljenega ter nepopisno premožnega strica. Sumničenje od strani okolice mi je bila kljub največjemu blagostanju huda pokora še celih 20 let.

Po preteku 20 let mi je poslal g. ribniški župnik par pisanih vrst, v katerih me poziva, naj pošljem drugo jutro koga k njemu v slučaju, da bi moj na smrt bolni žagar Peter Kure v noči umrl. Bolnik je izdahnil na pljučnici in župnik mi je poslal pisanje pod dvojno kuverto. V prvi kuverti je bilo od župnika beleženo naznanilo, da mi prilaga v drugi kuverti od rajnega Kureta zahtevano priznanje, ki se je glasilo:

»Česar nista razkrila tema in ne solnce nad 20 let, naj oznani svetu moja smrt. V oni sveti noči sem ustrelil iz turške puške, katero sem prinesel seboj iz bosanske vojne, starega Urha Glančnika jaz podpisani, ker me je hotel za Novo leto napoditi z družino vred iz žagarske bajte. V železni blagajni,

po kateri je brskal stari Urh, ko sem ga ubil, je bilo le nekaj desetakov, katere sem vzel. Za zločin sem se pokoril in upam, da mi ga je Bog odpustil. Ker umrem spravljen z Bogom, odpusti mi še ti, Johan, ki si veliko pretrpel zaradi mene po nedolžnem. V spomin na mene spokornika sprejmi mojo turško puško, ki te naj spominja, da mi odpustiš.

Z Bogom!

Peter Kure l. r.«

— — —

Tako se je glasila povest Johana Glančnika iz Orliške grabe ob priliki njegovega godovanja, 70letnega jubileja in odlikovanja z redom sv. Save. Gospod veliki župan in vsi povabljeni so sedaj dobro znali, kako z vso natančnostjo se je držal slavljenec tudi oporoke Petra Kure. Ni hranil v svoji sobi na steni samo usodepolne stare turške puške, ampak je dal »troštarju« sv. Duhu v kljunček svinčenko, ki ga je spomnila pri vsakem dvigu goloba: Johan, odpusti spokorjenemu zločincu, ki bi te bil skoraj čisto po nedolžnem spravil na vislice!

Našim malim za Božič.

Božič je velik in vesel praznik, ki nas spominja onega svetega časa, ko se je o polnoči rodil v preprostem hlevu v Betlehemu sam sin božji. Posebno se vesele tega praznika otroci, saj ni nikdar lepše doma, nego na Sveti večer! Takrat delajo po hišah jaslice ali »Betlehem«. Že dalje časa prej spletaajo po večerih vence iz pisanega papirja in izrezujejo s škarjami pastirce, živali in poslopja iz kupljenih slik. Dečki v hiši pomagajo po svojih močeh, da lepijo izrezane podobice na lesene klinčke, med tem ko je pletenje vencev in izrezavanje figur bolj dekliško delo.

Zdaj pa že, žal, bolj kupujejo jaslice dovršeno izdelane, ker je sicer udobno, ali tistega veselja, ki so ga imeli otroci nekdanj s postavljanjem jaslic, le ni več.

Na Sveti večer potem pritrdijo ali v kotu sobe pod križem ali pa kje drugje ob steni deščico. Nanjo naložijo lepega, svežega mahu, tako da je vse proti steni videti malo višje in nastane takorekoč majhen zelen hribček. V mah postavijo spredaj hlevce z Marijo, Jožefom in božjim detetom. Jezušček leži v jaslicah in grejeta ga s svojo sapo voliček in osliček. Po hribčku stoje pastirji, ki pasejo ovčice; čisto pri steni pa je par hišic, kakor da bi tam bilo betlehemsko mestoce. Desko je treba nazadnje še okrasiti z venci iz papirja in s pisanimi trakovi, potem pa še nekaj svečk — in jaslice so gotove.

To je res lepa, stara navada in škoda bi bilo, da bi se izgubila. Tak Sveti večer združi vso družino v veselju in uživanju okoli jaslic. Draga reč to ni in vendar nudi vsem obilo veselja.

Čimdalje bolj se razvija tudi običaj, da imajo, na Božič božično drevesce. To je bolj gosposki običaj in radi tega tudi po deželi začne ugajati, če, da je videti bolj gosposko, če postavijo in okrasijo božično drevesce. Koliko lepša in milejša je stara navada postavljanja jasic! Pri njih se neposredno spominjamo Jezusovega rojstva, česar pri božičnem drevescu ni, ker tam niti jasic videti ni. Sicer pa je seveda vsakomur dano na prosto, ali napravi eno ali drugo. Kdor si napravi bogato s slaščicami, darilci in svečicami obloženo božično drevesce, naj ne bi nikoli pozabil tistih ubogih otročičev, ki niso tako srečni, da bi jim kdo priredil tako veselje, ter jim naj otroci prihranijo in delijo z njimi, kar jim je Božiček tako radodarno prinesel. Tisti, kdor da od svojega tudi drugim, revnejšim, bo imel večje veselje, večjo srečo po besedah pesnika, da »srečen ni, kdor srečo uživa sam!«

Po nekaterih krajih imajo tudi navado, da škrope na Sv. večer z blagoslovljeno vodo in kade z blagoslovljeno oljko — presmecem — po vseh hišnih prostorih in kotih, v gospodarskih poslopih, po hlevih itd., da bi jim ljubi Bog naklonil srečo in blagoslov ter varoval vse imetje nesreč in nezgod. Po tem domačem svečanem opraviilu pa večerjajo poseben božični kruh »božičnik« ali »poprtnik«.

Lepo je tudi pri polnočnicah. Otroci, tudi najmanjši, se že dolgo pogovarjajo o tem, kako bodo šli z družino vred k polnočnicam. No, najmanjšim se pač navadno pripeti, da nehoti zadremljejo, starši jih položže v posteljice — in še le drugega dne v jutro se zavedajo, da so bile polnočnice brez njih. Potem jim je seveda hudo, ali nato trdno sklenejo, da se jim pri prihodnjih polnočnicah ne bo več kaj takega pripetilo. Ostali pa čakajo, dokler ne zapoje zvon, ki vabi k sv. opraviilu. Zvon pač nikoli ne doni tako svečano, tako blagoglasno, kakor v božični noči. Tišina in čisti zrak še pospešujeta, da se čuje prav dobro zelo daleč naokrog in ljudje klicu kaj radi sledijo. Posebno lepo je na deželi v hribovitih krajih, kadar je noč prav temna in se vidi daleč po gorah in hribih, kako se pomikajo lučice — kakor zvezdice — nizdol proti cerkvi. Cerkev je tudi lepo okrašena in pevci se trudijo, da izvajajo svoje najlepše pesmi.

Pri vsem tem mora seveda biti sneg; kajti ni lepega Božiča brez snega.

Po polnočnicah hite vsi domov k počitku, ker morajo v jutro zopet k sv. maši. O Božiču služi namreč vsak mašnik tri maše in vsak dober kristjan bi rad bil pri vseh treh.

Božični dan je dan veselja, zabave in počitka. Ljudje se zbirajo okoli tople peči, si kaj pripovedujejo, kaj lepega čitajo, čakajo na obed, katerega mati posebno okusno pripravijo. Iz hiše ta dan nihče rad ne hodi, rajši je pri domačih in se veseli družinskega življenja.

